

Jaar verslag

2019

Geroepen om te dienen

Colofon

Beurtschipper 14
3861 SC Nijkerk, Nederland
Postbus 138
3860 AC Nijkerk, Nederland
033 – 246 32 08
info@komoverenhelp.nl
www.komoverenhelp.nl
IBAN NL42 RABO 0161 004 555

Opmaak:

V1 Communicatie, Ermelo

Drukwerk:

Verloop drukkerij, Alblaserdam

www.facebook.com/st.komoverenhelp

twitter.com/Komoverenhelp

nl.linkedin.com/company/kom-over-en-help

www.youtube.com/channel/UCKzaIVg9-gHiR570XgYat6Q

www.instagram.com/komoverenhelp/

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord.....	5
Hoofdstuk 1 Van ‘Kind en Gezin’ naar ‘Ontwikkeling naar zelfredzaamheid’	6
1.1 Visie, missie en kernwaarden	7
1.2 Strategie	7
1.3 Koersuitspraken.....	9
Hoofdstuk 2 Programma's	12
2.1 Samenvatting.....	13
2.2 Beleidsbeïnvloeding.....	14
2.3 Maatschappijopbouw	15
2.4 Veilige leefomgeving	18
2.5 Toegang tot onderwijs.....	20
2.6 Werk en inkomen.....	22
2.7 Dagelijkse levensbehoeften.....	24
Hoofdstuk 3 Organisatie	26
3.1 Partners in de landen waar Kom over en helpt werkt	27
3.1.1 Landen	30
3.1.2 Werkbezoeken	30
3.2 Samenwerking met organisaties in Nederland	30
3.3 Organisatie intern.....	31
3.3.1 Personeel	31
3.3.1.1 Directeur	31
3.3.1.2 Medewerkers.....	31
3.3.1.3 Vrijwilligers	32
3.3.1.4 Arbeidsvoorwaarden, beloningen en personele gegevens.....	32
3.3.2 Bestuur.....	33
3.3.2.1 Comissies.....	33
3.3.2.2 Vergoedingen.....	33
3.3.2.3 Onafhankelijkheid van bestuurders.....	35
3.3.2.4 Zittingsduur en bestuurdersprofiel.....	35
3.3.2.5 Bestuurs(her)verkiezing	35

3.3.2.6 Rol van het bestuur.....	35
3.3.2.7 Relatie bestuur en directeur	35
3.3.2.8 Vanuit de bestuursvergaderingen.....	35
3.3.2.9 Comité van aanbeveling.....	36
3.3.3 Effectiviteit en efficiëntie van de bedrijfsvoering	36
3.3.3.1 Beleidsplannen	36
3.3.3.2 Projectbestedingen: rapportage en controle... ..	36
3.3.3.3 Intern beheerssysteem	37
3.3.3.4 Risicomanagement en rapportage.....	37
3.3.3.5 Impact covid-19-crisis	38
3.3.3.6 Certificaat Erkend goed doel en ANBI.....	38
3.3.3.7 Maatschappelijke waarden en eisen	38
3.3.4 Klachtenprocedure	40
Hoofdstuk 4 De achterban	42
4.1 Bewustwording en fondsenwerving	43
4.2 Softwarepakket voor crm	43
4.3 Fondsenwerving	43
4.3.1 Particuliere donateurs.....	43
4.3.2 Campagnes.....	44
4.3.3 Ondernemers.....	44
4.3.4 Kerken	44
4.3.5 Scholen	44
4.3.6 Jongeren	44
4.3.7 Plaatselijke comités	45
4.3.8 Kledinginzamelpunten	45
4.3.9 Stichtingen en fondsen.....	45
4.3.10 Website en social media.....	45
4.3.11 In de media.....	45
Hoofdstuk 5 De toekomst	46
5.1 Strategie, projecten en partners	47
5.2 Organisatie in Nederland en de achterban	48

Hoofdstuk 6 Jaarrekening 2019.....	50
---	-----------

Voorwoord

In dit jaarverslag vindt u uiteraard een terugblik over 2019. Een jaar waarin we veel hulp hebben kunnen bieden in de landen waar we werken. Ook een jaar waarin veel veranderd is binnen onze organisatie. Met dankbaarheid konden we na een interim-periode overgaan tot het benoemen van een directeur in de persoon van Gerben Heldoorn. Voor velen van u geen onbekende, omdat hij al vele jaren, onder andere als voorzitter, deel uitmaakte van ons bestuur. Hierdoor vond er ook een wisseling van voorzitter plaats en heb ik van het bestuur het vertrouwen gekregen deze taak op mij te nemen. Door de benoeming van Ellen van den Hil en Jaap van Dam als nieuwe bestuursleden was er ook weer sprake van een voltallig bestuur. Ook vanaf deze plaats wensen we Gerben in zijn nieuwe functie alsook de nieuwe bestuursleden van harte Gods zegen toe bij hun werkzaamheden voor Kom over en help!

Naast het verwelkomen van nieuwe gezichten hebben we ook afscheid moeten nemen van Evert Heger, die vele jaren als administrateur zijn krachten heeft gegeven. Een afscheid dat voor hem overschaduwd werd door het overlijden van zijn vrouw Bep. Wij wensen Evert kracht en sterkte toe van onze trouwe God. Ook verschillende vrijwilligers hadden te maken met zorgen en verdriet. Het zijn roepstemmen die ons erbij bepalen dat ons dienen tijdelijk is en wij sterfelijke mensen zijn.

Een belangrijk onderdeel van een jaarverslag is het financiële hoofdstuk. In dit opzicht kunnen we alleen maar stellen dat we dankbaar en verwonderd zijn. We konden 2019 afsluiten met een bedrag aan baten dat royaal boven onze begroting lag. Dit resulteerde dan ook in een prachtig positief resultaat. Dit stelt ons naar

2020 toe in staat onze hulpverlening te continueren en, in samenspraak met de partnerorganisaties in de landen, ons te bezinnen op uitbreiding van onze activiteiten.

Veel tijd en energie is gestoken in een strategisch meerjarenbeleidsplan voor de periode 2020-2024. Dit bracht ons na diverse inspirerende vergadersessies tot de kernwaarden: Toegewijd - Ondernemend - Verbindend. U leest hier in dit jaarverslag meer over. Iets van dat 'Toegewijd' mocht ik zelf ook ervaren tijdens een bezoek aan projecten van onze partnerorganisatie Lidia Foundation in Albanië. Bijvoorbeeld een naschoolse opvang waar kinderen uit gebroken gezinnen eten en drinken krijgen. Een dagopvang voor meervoudig gehandicapte kinderen waar liefde en zorg geboden wordt, et cetera. En dat door mensen die dit werk dagelijks met veel liefde en passie willen doen.

Om dit werk allemaal mogelijk te maken, weten wij ons afhankelijk van de zegen van onze goede God. Hij is het die ook in 2019 harten geneigd heeft om royaal te geven. In dit vertrouwen en naar het bevel van de apostel Paulus mogen wij ook in 2020 ons werk doen:

En laten wij niet moe worden goed te doen, want te zijner tijd zullen wij oogsten, als wij het niet opgeven (Galaten 6:9).

Marc Holleman
Voorzitter

Hoofdstuk 1

Van 'Kind en Gezin' naar 'Ontwikkeling naar zelfredzaamheid'

1.1 Visie, missie en kernwaarden

De naam van de organisatie is gebaseerd op de geschiedenis uit de Bijbel die we lezen in Handelingen 16:9-10. Paulus kreeg 's nachts een visioen te zien: er stond een Macedonische man, die hem dringend vroeg: Kom over naar Macedonië en help ons! Nadat Paulus dit visioen gezien had, reisde hij direct naar Macedonië, omdat hij wist dat God hem geroepen had aan hen het Evangelie te verkondigen.

'Geroepen om te dienen' is de slogan die de missie en christelijke roeping van de organisatie samenvat.

Visie

We leven in een gebroken wereld en weten ons vanuit de Bijbel geroepen om te dienen. God vraagt ons óm te zien naar de naasten die in kwetsbare omstandigheden leven.

Missie

Samen met lokale partnerorganisaties helpen wij onze naasten die in armoede leven om zich te ontwikkelen en een waardig bestaan te leiden. Daarbij hebben wij oog voor alle aspecten van het mens-zijn.

Kernboodschap

Mensen in kwetsbare omstandigheden een hoopvolle toekomst geven.

Kernwaarden

Vanuit onze visie en missie werken we vanuit de volgende kernwaarden:

Toegewijd

We werken met aandacht, zorg en hart in Gods Koninkrijk. We werken vanuit verantwoordelijkheidsbesef en gepassioneerde

betrokkenheid op elkaar, de partners en de vrijwilligers. We zijn mensgericht en zijn gecommitteerd aan het afgesproken resultaat.

Ondernemend

Een ondernemende houding betekent dat we zaken aanpakken en verbeteren. Voortdurend nemen we initiatief, kijken we wat beter kan en hoe dat kan. We zien kansen voor efficiënter werken en verbetering en zetten deze kansen om in acties. Ook stimuleren we onze partners om kansen te zien voor organisatieontwikkeling om zo de impact van de hulp te vergroten. Door te werken aan ondernemerschap in de projecten werken we aan eigenaarschap.

Verbindend

Vanuit onze geschiedenis hebben we een sterke geestelijke verbondenheid met christenen en kerken die geleden hebben en nog lijden onder de gevolgen van het communisme.

We willen persoonlijke verbindingen tot stand brengen tussen mensen, onze partners, generaties, kerken, christelijke organisaties en bedrijven, zowel in binnen- als buitenland. Samenwerking met christelijke organisaties in Nederland is belangrijk voor meer impact van de hulpverlening.

1.2 Strategie

Kom over en help wil de missie bereiken door kwetsbare naasten te helpen ontwikkelen en hun zelfredzaamheid te vergroten. De middelen die we daarvoor inzetten, zijn educatie, inkomstengenererende activiteiten en maatschappelijke zorg. Hierin werken wij nauw samen met overheden, christelijke organisaties (ngo's), kerken en bedrijven, zowel in Nederland als in de landen waar we werken.

Ons werkgebied bevindt zich in de (ex-) communistische landen Albanië, Armenië, Georgië, Moldavië, Oekraïne en Oezbekistan.

Staatstehuis over Andrey: ‘Hij is een plant. Hij moet sterven.’

Staatstehuizen, we hebben er allemaal weleens van gehoord. Het zijn plekken waar je beter maar niet kunt wonen. En dat geldt des te meer als je een handicap hebt. Maar Andrey had geen keus.

Het kleine ventje is geboren met een ernstige hersenbeschadiging. Hij is ernstig gehandicapt en spastisch. In het Oekraïense dorp waar hij woont, is geen enkele begeleiding of therapie en moeder zit met de handen in het haar. Als ze in verwachting is van haar derde kind, kan ze de zorg voor haar zoontje niet meer bolwerken, en brengt ze Andrey naar een kindertehuis. Het gaat daar al snel bergafwaarts met zijn gezondheid. Anderhalf jaar later verhuist hij – zonder dat zijn moeder daarover wordt geïnformeerd – naar een staatstehuis voor kinderen met een handicap. Ze weet ook niet dat het steeds slechter gaat met de gezondheid van haar kind.

“Hij is een plant. Hij moet sterven”

In het staatstehuis gaat het zo mogelijk nog sneller achteruit met Andrey. Het ventje ligt de hele dag op bed, heeft veel last van spasmen, kan moeilijk ademen, heeft veel pijn en een temperatuur van 41 graden. De verpleegkundige in het staatstehuis steekt weinig energie meer in de verzorging van Andrey. Ze laat hem alleen in een kamer om te sterven. Maar... op dat moment komen er vrijwilligers van de kerk in het staatstehuis om te vragen naar Andrey. De verpleegkundige maakt korte metten met hun belangstelling. “Hij is een plant. Hij moet sterven. Hij gebruikt veel medicijnen, maar die helpen hem niet om in leven te blijven. Hij is een wees en niemand heeft hem nodig. Waarom zouden we een ambulance laten halen? Het is niet het einde van de wereld. Kinderen sterven soms.”

Trouw bezoek van vrijwilligers

De vrijwilligers praten net zo lang met de verpleegkundige totdat ze een ambulance laat komen. Andrey wordt naar de intensive care gebracht, krijgt medicijnen en al snel daalt zijn temperatuur tot 37 graden. Ook krijgt hij sondevoeding om aan te sterken. Ondanks de medicijnen heeft de kleine Andrey erge last van zijn spasmen en moet hij veel huilen. Toch gaat het stapje voor stapje beter, niet in het minst door de vrijwilligers die hem trouw komen bezoeken.

Helaas besluit zijn moeder hem niet terug te nemen in het gezin. De gezinsomstandigheden zijn daarvoor te moeilijk en in het dorp is geen professionele zorg voor Andrey. Ze geeft toestemming dat haar kind geadopteerd kan worden. De eerste tijd woont Andrey in een liefdevol pleeggezin vanuit de kerk, en wordt er gezocht naar een adoptiegezin. Dat is inmiddels gevonden, en Andrey woont nu in een gezin waar hij de zorg, liefde en warmte krijgt die een kind nodig heeft.

Mogelijkheden dankzij Andrey

Door de ontmoeting met Andrey heeft Ukraine without Orphans veel mogelijkheden gehad om met parlementsleden en journalisten te spreken over de slechte situatie in staatstehuizen, en heeft ze gesproken over welke veranderingen nodig zijn. Ook is er nauw contact geweest met de kinderombudsman in Oekraïne.

Het heeft erin geresulteerd dat het staatstehuis waar Andrey verbleef als eerste aan de beurt was om vernieuwingen door te voeren. De verpleegster is ontslagen, evenals alle andere mensen die onverschillig waren over de zorg voor de kinderen.

Huiswerkbegeleiding in het dagopvang-centrum in Vayk helpt deze Armeense kinderen mee te komen op school.

1.3 Koersuitspraken

Tot 2020 richtte Kom over en help zich binnen de algemene doelstelling ('Kinderen en families worden in hun omgeving ondersteund om een meer menswaardig en waarde(n)vol bestaan op te bouwen') op de volgende programma's:

1. Beleidsbeïnvloeding;
2. Maatschappijopbouw;
3. Veilige leefomgeving;
4. Toegang tot onderwijs;
5. Werk en inkomen;
6. Dagelijkse levensbehoeften;
7. Bewustwording en draagvlakversterking.

Vanuit de nieuwe strategie richten we ons vanaf 2020 op de aandachtsgebieden educatie, inkomstengenererende activiteiten en maatschappelijke zorg.

We werken vanuit de volgende koersuitspraken voor de toekomst:

- 'Ontwikkeling naar zelfredzaamheid' wordt de focus van Kom over en help, zowel in projecten als naar partners toe en qua budget.
- Kom over en help blijft samenwerken met lokale partners in de landen waar we nu werken, maar eventuele uitbreiding naar andere landen gaan we niet uit de weg. Kom over en help werkt in (ex-) communistische landen in Oost-Europa en Eurazië en blijft samenwerken met christelijke partners (kerken, niet-gouvernementele organisaties, bedrijven) die Bijbelse normen en waarden hanteren.
- De samenwerking met andere organisaties in Nederland wordt geïntensiveerd om de missie voor de lange termijn waar te maken.

Overzicht projecten

Lobby en advocacy	1. Beleidsbeïnvloeding 1.1 Lobby en Advocacy	Albanië Armenië Georgië Moldavië Oekraïne Oezbekistan Nederland			
Maatschappij-opbouw	2. Maatschappijopbouw 2.1 Versterken van maatschappelijke organisaties Capaciteitsversterking kerken en burgerorganisaties Vroegtijdige interventie 'The right for love' 2.2 Partnerontwikkeling Beleidsconferentie				
Directe armoede-bestrijding	3. Veilige leefomgeving 3.1 Gezinsbegeleiding Moeder en kindcentrum Vatutine Moeder en kindcentrum Strumok Rehabilitatiecentrum 'Life on Full' Moeder en kindcentrum Petrivske Zorg voor kinderen met beperking Kindersponsorprogramma Ondersteuning kwetsbare gezinnen Zorg voor kinderen met beperking 3.2 Pleegzorg Gezinsvervangend tehuis Pleegzorg 3.3 Integratie Jeugdcentrum Vatutine Jeugdcentrum Petrivske Integratie mensen met visuele beperking Integratie kinderen met visuele beperking 3.4 Verbetering van zorg in huizen Kindertehuis KharberdKindertehuis 'The good Shepherd'	4. Toegang tot onderwijs 4.1 Toegang en participatie Dagcentrum Strasseni Dagcentrum Orhei Dagcentra Youth for Christ Dagcentrum risicogroepen Dagcentra Light of Resurrection Dagcentrum Bulboaca Dagcentrum Zuid-Moldavië Passend onderwijs kinderen met beperking Huiswerkbegeleiding Delvinë Onderwijs voor Roma-kinderen 4.2 Sociale vaardigheden Kindermagazine 'Noah's Ark' Zomerkamp Treasure Island Zomerkampen Grace Church Zomerkamp Zuid-Oekraïne Preventielessen New Life	5. Werk en inkomen 5.1 Zelfstandig inkomen verwerven Microkredieten Microkredieten Training ondernemerschap Opzetten familiebedrijf voor pleeggezinnen Academie voor educatieve training Koffiehuisproject Training ondernemerschap Schapenproject Torfavan Inclusieve community-ontwikkeling Boomgaardproject	6. Dagelijkse levensbehoeften 6.1 Rehabilitatie Verslavingszorg New Life Verslavingszorg Het Anker Missie 'Hoop' Ouderenzorg 6.2 Medische hulp Missie Oezbekistan 6.3 Materiële hulp a. winterhulp Winterhulp Armenië Winterhulp Oekraïne b. noodhulp Noodhulp vluchtelingen Oekraïne Noodhulp Tropoja c. gaarkeukens Dagbegeleiding ouderen Armavir Hrazdan Ararat Yerevan Sisian Artashat	

‘Don’t go to heaven before it is necessary’ – Policy conference
Kom over en help

Het waren actieve en bruisende dagen. Met een zestal broeders en zusters uit Oost-Europa dachten we van 14 tot 18 oktober 2019 in na over ons meerjarenbeleidsplan voor 2020-2024. Zij zijn als christelijke partnerorganisaties immers degenen die het dichtst staan bij de mensen die de hulp ontvangen, en degenen die als lokale mensen weten hoe de hulp het beste gegeven kan worden. Partnerschap is een belangrijke kernwaarde van Kom over en help. We willen en kunnen geen beleidsplan opstellen zonder onze partners!

Onze partner uit Albanië zei: “Don’t go to heaven before it is necessary” (Ga niet naar de hemel, voordat het noodzakelijk is). Op het eerste gezicht een vreemde uitspraak en toch een zin die veel van de besproken thema’s raakt. Wij zouden die Engelse uitspraak wellicht vertalen met de uitspraak van Luther: “Als ik wist dat morgen de wereld zou vergaan, dan zou ik vandaag een appelboompje planten.”

Belangrijke vragen
Tijdens de week bespraken we onze doelgroepen. Wie geven we hulp? Wie heeft de hulp het meest nodig? We spraken over ontwikkeling naar zelfredzaamheid. Welke hulp heeft impact? Hoe kunnen we mensen een stap verder helpen naar een baan of een hoopvolle toekomst? Hoe kunnen we de ontvangen euro’s zo goed mogelijk besteden? In het kader van het beleidsplan belangrijke vragen!

Praktijk weerbarstiger
De praktijk blijkt echter weerbarstiger dan de theorie.

Programma
Maatschappijopbouw

Houden mensen die honger hebben zich überhaupt bezig met ontwikkeling? Kunnen mensen met beperkingen zich ontwikkelen naar zelfredzaamheid of vallen zij met een mooi geformuleerde beleidsuitspraak buiten de boot? Natuurlijk moeten we de overheden betrekken in onze projecten, maar als deze vooral bezig zijn met zichzelf verrijken? Dan de ouderen toch maar geen hulp bieden, dat is toch de taak van de overheden? Wat is ontwikkeling eigenlijk precies? Hoe zorgen we gezamenlijk voor meer banen, zodat jongeren niet massaal een land als Moldavië verlaten?

Een prachttask
Kortom: we hebben te dealen met allerlei problematische situaties die we niet oplossen door alleen mooie zinnen in beleidsplannen. Don't go to heaven before it is necessary... Laten we realistisch blijven en toch: we hebben een prachttask op deze wereld! Laten we de wereld niet voorspiegelen als een soort hemel op aarde, ook niet in onze beleidsplannen. We hebben te maken met complexe en moeilijke omstandigheden die we niet van de ene op de andere dag kunnen veranderen. En toch kunnen we in deze gebroken wereld het verschil maken en liefde laten zien in het leven van een kind in een naschoolse opvang, een verslaafde man in een afkickcentrum of een kind met een beperking dat liefde en onderwijs krijgt in een opvangcentrum.

Geroepen om te dienen
Met de input uit de beleidsbijeenkomst kunnen we het beleidsplan klaar gaan maken, om ook de komende tijd ‘appelboompjes te planten’. We voelden de roep van de mensen die we mogen dienen! Mensen die zorgen en moeiten kennen. Juist daar hebben wij een task! Geroepen om te dienen, uit liefde. Want het is zoals een van de broeders zei: “Love is the key of solving all problems.”

Hoofdstuk 2

Programma's

2.1 Samenvatting

Ook in 2019 heeft Kom over en help, met dank aan de partnerorganisaties, weer veel kinderen en gezinnen ondersteund en zo bijgedragen aan een verbetering van hun levensomstandigheden. De bedragen die in hoofdstuk twee worden genoemd, zijn de directe doorbetalingen aan de partnerorganisaties zonder toerekening van (personeels)kosten aan de verschillende projecten.

Beleidsbeïnvloeding

Op lokaal niveau konden ook in 2019 kleine stappen vooruit worden gezet. Steeds meer partners zijn zich bewust van het belang van samenwerking met de overheid, voor hun eigen organisatie, de projecten en de doelgroepen. In totaal hebben in 2019 veertien partners daadwerkelijk gelobbyd bij de (lokale) overheid.

Maatschappijopbouw

Verschiedende projecten gericht op maatschappijopbouw zijn gecontinueerd. Aan partnerontwikkeling is aandacht besteed tijdens werkbezoeken en skypemeetings. Tijdens de beleidsconferentie is met een aantal partners intensief nagedacht over het beleid van Kom over en help en de eigen organisaties.

Veilige leefomgeving

Passende persoonlijke hulp aan kinderen en gezinnen die het moeilijk hebben, heeft levens veranderd. Meer dan 680 kinderen kregen extra zorg, waardoor ze kunnen opgroeien en ontwikkelen in een veilige leefomgeving. Deze extra zorg bestaat onder andere uit pleegzorg, gezondheidszorg en psychosociale zorg. Daarnaast hebben meer dan 500 gezinnen extra steun ontvangen, waaronder educatieve en financiële steun om kinderen een veilig thuis te bieden.

Toegang tot onderwijs

Het onderwijsprogramma heeft de leefwereld van vele kinderen, waaronder ook kinderen met een beperking, en hun ouders vergroot en de betrokkenen perspectief gegeven. In totaal bezochten 2.917 kinderen een dagopvangcentrum. De participatie en prestatie van deze kinderen is toegenomen, mede door een goede samenwerking tussen scholen, ouders en lokale projectmedewerkers.

Werk en inkomen

Binnen dit programma konden verschillende reeds eerder gestarte projecten vervolgd worden. Meer dan 180 families hebben van een partnerorganisatie een geldelijke lening ontvangen om inkomsten mee te genereren en 274 mensen volgden een training over ondernemerschap. Ook is er in 2019 een nieuw inkomstengenererend project gestart om gezinnen in Armenië in hun eigen levensonderhoud te laten voorzien door het houden van schapen.

Dagelijkse levensbehoeften

Een lichtpuntje voor velen: praktische hulp en een luisterend oor voor de allerarmste en kwetsbaarste mensen in de samenleving. In 2019 werden 2.091 mensen ondersteund met maaltijden, medicijnen, kleding en andere vormen van (materiële) hulp. Daarnaast heeft professionele hulp de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van mensen vergroot.

Bewustwording en draagvlakversterking

In 2019 hebben we, samen met andere organisaties, aandacht gevraagd voor de situatie van kinderen met een beperking met de campagne 'Gewoon samen'. Door middel van magazines en artikelen hebben we verteld wat achtergronden en oorzaken zijn van de problemen in de landen waar we werken. Ook is met dit doel een jeugdboek uitgegeven dat heel concreet over Oekraïne gaat.

2.2 Beleidsbeïnvloeding

Hulpverlening vraagt om een positieve maatschappelijke omgeving waarbij in de wetgeving en de toekenning van overheidsfinanciën oog is voor

de positie van maatschappelijk kwetsbare groepen. Door middel van het programma *Beleidsbeïnvloeding* wil Kom over en help samen met haar partners als pleitbezorger opkomen voor de positie en rechten van kwetsbaren. Daarnaast stimuleert Kom over en help dat deze onderwerpen op de agenda van de (lokale) overheid en politieke partijen komen te staan.

Beleidsbeïnvloeding			
Indicator	Realisatie 2018	Indicator (#) 2019	Realisatie 2019
Gedurende 2019 lobbyen ten minste 15 partners actief bij de (lokale) overheid	12	15	14
Eind 2019 geven in 25% van alle projecten lokale overheden financiële of materiële steun	25%	25%	25%
Eind 2019 hebben 60% van alle partners contact met de media over hun werk	50%	60%	71%

Impact

In 2019 hebben verschillende partners deelgenomen aan rondetafelgesprekken en is het netwerk van partners vergroot en verdiept. Hoewel de impact van beleidsbeïnvloeding beperkt blijft, neemt deze wel toe

en wordt het belang ervan door steeds meer partners erkend. Zo is het aantal partners dat daadwerkelijk actief lobbyt bij de overheid, toegenomen. Ook het aantal partners dat hierbij gebruikmaakt van sociale media is gestegen.

Wat ging er goed?	Wat kan er beter?
Tijdens een ondernemersreis naar Albanië met onder andere Peter van Dalen (lid Europees Parlement voor CU/SGP-fractie), is samen met de Albanese partnerorganisaties de burgemeester van Tirana bezocht. Op die manier zijn de verschillende partijen met elkaar in contact gebracht en is een netwerk opgebouwd. Diverse NGO's, waaronder partnerorganisatie Ukraine Without Orphans, en vele kerken hebben een aanbeveling gedaan voor de voordracht van de Oekraïense ombudsman. Hierdoor kon hij opnieuw benoemd worden en is er een samenwerking tot stand gekomen tussen de NGO's, de ombudsman en de overheid.	Het vinden van ingangen om het beleid van (lokale) overheden feitelijk te beïnvloeden. Onder andere de oorlog in Oekraïne werkt belemmerend, waardoor de toegang tot (lokale) overheden verslechtert.

Bestedingen 2019: € 0 (begroting: € 0)

In 2019 waren er geen projecten enkel en alleen gericht op de beïnvloeding van het beleid. Omdat het

programma *Beleidsbeïnvloeding* nauw verbonden is met het programma *Maatschappijopbouw* en de overige programma's, is er voor dit programma geen bedrag opgenomen in de begroting.

2.3 Maatschappijopbouw

Het programma *Maatschappijopbouw* is erop gericht de partners en hun omgeving te helpen ontwikkelen om zo de kwaliteit, efficiëntie en impact van de verschillende projecten te optimaliseren. De interventiestrategie binnen het thema Kind en Gezin is maatschappijopbouw en capaciteitsversterking van burgerorganisaties en partners. Hierin spelen visie- en beleidsontwikkeling een belangrijke rol.

Impact

In het kader hiervan is er in 2019 een vervolg gegeven aan de evaluatietool voor organisatieontwikkeling en is de samenwerking tussen gehandicaptenorganisaties in Nederland en Moldavië geïntensiveerd. In Albanië is onderzoek gedaan naar de omstandigheden waarin het opzetten van een bewustzijnsteam geschikt zou zijn om inclusie van kinderen met een ernstige meervoudige beperking te bevorderen. De uitkomsten zijn gedeeld met de betreffende partnerorganisaties ter implementatie. Ten slotte is er in oktober een conferentie georganiseerd om met een aantal van onze partners na te denken over het meerjarenbeleid van onze partnerorganisaties en dat van Kom over en help.

Lisa was als een van de hondenpuppy's...

Dit is zo'n verhaal dat je eigenlijk niet kúnt en al helemaal niet wílt geloven. Waarvan je denkt: dat hoort bij de afdeling sterke verhalen. Niet dus. Het gaat over Lisa. Ze werd, samen met puppy's, gevoed door een straathond.

Achtergelaten in een verlaten huis

Waarom moeder niet voor haar wilde zorgen, zal ze nooit te weten komen. Lisa is nog maar net geboren, of haar moeder legt haar neer in een verlaten huis waar straathonden samenscholen. Waarom ze haar baby niet bij het politiebureau brengt? Of ergens bij een voordeur van een huis neerlegt? We weten het niet. Niettemin, bij de straathonden is ze veilig. Ze doen haar geen enkel kwaad. Integendeel, ze slepen de kleine Lisa naar een hond die puppy's heeft. De baby ligt daar warm en heeft te drinken... Inmiddels is het vele jaren later en is Lisa een volwassen vrouw die gek is op honden én een studie volgt om boswachter te worden. De weg daarnaartoe was echter lang en zwaar.

Communiceren zoals honden het doen

Hoe lang Lisa bij de honden heeft geleefd? Niemand die het weet. Het geval wil dat op een dag iemand - tot zijn grote schrik en verbazing - gehuil in het gebouw hoort. Er komt een zogenaamde reddingsploeg om het kindje bij de straathonden weg te halen. Dat heeft nog heel wat voeten in de aarde, want de honden geven hun bijzondere 'puppy' niet zomaar weg. De reddingsploeg geeft de kleine meid de naam Mowgli mee, naar het gelijknamige kind dat is opgevoed door een groep wolven. De kleine Mowgli wordt naar een weeshuis gebracht, waar ze een andere naam krijgt: voortaan heet ze Lisa. Ze loopt sterk achter in haar ontwikkeling, en weet niet hoe ze moet communiceren met mensen. Dat doet ze vooral zoals ze het heeft geleerd van de

honden: door te blaffen, te janken en soms te bijten. Niemand bekommert zich écht om haar: familie heeft ze niet, en geen enkel gezin wil haar adopteren. Als ze achttien is, moet ze het weeshuis verlaten en wordt ze geacht zelfstandig te wonen. Maar hoe doet ze dat als dat haar niet is geleerd?

Als showmateriaal in de spotlights

Op een goed, of liever gezegd verkeerd moment, komt de geschiedenis van Lisa in de media terecht. En dat is het begin van een leven in de spotlights. Lisa wordt van de ene uitzending naar de andere gesleept. Ze weet zich geen raad met alle aandacht, is bang voor de mensen, maar weet niet hoe ze hieruit kan ontsnappen. Tot ze op een dag bij wéér een uitzending iemand van het jeugdcentrum van Father's House ontmoet, die als expert commentaar moet geven. Hij wordt geraakt door de situatie waarin Lisa zit en het misbruik dat ze van haar maken door haar louter als showmateriaal op te voeren. Hij nodigt Lisa uit om in het jeugdcentrum te komen wonen.

Boswachter worden

En dat is het begin van een keer ten goede. Eenvoudig is dat niet. Lisa heeft de school niet afgerond en vindt het lastig om mensen te vertrouwen. Maar... ze heeft een groot geloof in God. Híj heeft haar naar Father's House gebracht en Híj geeft haar de kracht om haar leven te veranderen. Lisa leert koken, normaal en beleefd te spreken, problemen met anderen op te lossen en om te gaan met geld. Ze haalt haar schooldiploma en gaat werk doen dat op haar mogelijkheden en beperkingen is afgestemd. Het állerliefste wat ze doet, is met dieren werken. En nu, nu is Lisa gestart met een studie om boswachter te worden. We onderstrepen wat onze partnerorganisatie Father's House zegt: "We zijn trots op Lisa en danken God dat Hij haar leven zó heeft geleid".

Wat ging er goed?	Wat kan er beter?
Tijdens de beleidsconferentie in oktober is een zestal partners intensief betrokken bij beleidsontwikkeling van Kom over en help en de eigen organisatie.	Het daadwerkelijk werven van lokale fondsen voor de voortgang van de projecten. Het creëren van bewustwording en het stimuleren van het belang van samenwerken met maatschappelijke organisaties en de overheid bij partnerorganisaties. Zij kunnen hierin een voorbeeldfunctie vervullen door de uitdaging aan te gaan en de overheid niet langer te zien als een obstakel maar als een kans.

Maatschappijopbouw	Bestedingen per land (€)
Albanië	0
Armenië	0
Georgië	0
Moldavië	0
Oekraïne	29.000
Oezbekistan	0
Algemeen	3.058
Totaal	32.058

Bestedingen 2019: € 32.058 (begroting: € 29.000)

2.4 Veilige leefomgeving

Het programma *Veilige leefomgeving* is gericht op (erg) kwetsbare en arme kinderen en jongeren met een kansarme achtergrond, zoals kinderen uit gebroken gezinnen, kinderen die uit tehuizen naar alternatieve vormen van zorg overgeplaatst worden, gehandicapte kinderen en/of kinderen uit Roma-gezinnen. Het programma biedt onder andere ondersteuning aan pleeggezinnen. Om kinderen en jongeren in een veilige en zorgzame omgeving op te laten groeien, worden verschillende vormen van zorg geboden, zoals revalidatie en loopbaanbegeleiding.

Veilige leefomgeving			
Indicator	Realisatie 2018	Indicator (#) 2019	Realisatie 2019
# kinderen dat (pleeg)zorg heeft ontvangen waardoor hun veiligheid sterk verbeterd is	688	700	683
# families dat zorg/ondersteuning heeft ontvangen	633	550	517

Impact

Passende persoonlijke hulp aan kinderen en gezinnen die het moeilijk hebben, verandert levens. Als de warmte en veiligheid van een hecht gezinsleven geboden of gestimuleerd worden, kunnen kwetsbare kinderen kind zijn en ervaren wat het is een thuis te hebben. Door therapie, onder andere spraak- en fysiotherapie, en onderwijs kunnen kinderen met een beperking zich (blijven) ontwikkelen, wat

Ook wordt psychosociale zorg gegeven. Met het oog op de veiligheid en verzorging van kinderen op de lange termijn, ondersteunt Kom over en help haar partners in het bouwen van een sterk netwerk van kerken en andere sociale instituten om een sociaal vangnet te creëren voor kwetsbare kinderen en families. Ook zijn er banden met overheden in verschillende landen gecreëerd en/of versterkt, omdat de overheid een belangrijke rol speelt in het zorgen voor bescherming.

In totaal zijn in 2019 zeventien projecten gericht op het creëren van een veilige leefomgeving gesteund in Albanië, Armenië, Moldavië en Oekraïne.

grote impact heeft op het leven van een kind en de gezinsleden. Praktische (financiële) ondersteuning en ouder-coaching helpen ouders een veilig gezin te bieden waar kinderen beschermd kunnen opgroeien. Kinderen uit tehuizen en kinderen met een beperking worden geconfronteerd met afwijzing, maar door praktische hulp die liefde, acceptatie en integratie biedt, krijgen de kinderen en hun ouders weer toekomstperspectief.

Wat ging er goed?	Wat kan er beter?
De goedkeuring van de wet op de speciale bescherming van risicokinderen in 2013 en de ontwikkeling van de nationale strategie voor de bescherming van kinderen en gezinnen 2014-2020 hebben bijgedragen aan een vijfvoudige afname van het aantal kinderen in residentiële instellingen en een tweevoudige toename in het aantal kinderen dat in gezinszorg wordt geplaatst. De ontwikkeling van trainingsmateriaal om de capaciteit te vergroten van kerkleiders, vrijwilligers en professionals die zorg dragen voor het welzijn van kinderen en hun directe omgeving.	Uitvoeriger wet- en regelgeving rondom maatschappelijke zorg die de NGO's handvatten kan geven om hun werk professioneler uit te voeren. Huidige wetgeving sluit niet altijd aan op de praktijk, en toezichthouders zijn vaak niet de specialisten met ervaring. Organisaties en kerken kunnen beter en meer worden toegerust met materiaal om de professionaliteit te vergroten en zo de doelgroep beter van dienst te zijn.

Bestedingen per land voor de subprogramma's (€)					
Veilige leefomgeving	Gezinsbegeleiding	Pleegzorg	Integratie	Verbetering zorg in tehuizen	Totaal
Albanië	22.500	0	0	0	22.500
Armenië	3.000	0	0	6.000	9.000
Georgië	0	0	0	0	0
Moldavië	0	39.285	0	0	0
Oekraïne	144.730	20.500	43.050	58.000	266.280
Oezbekistan	0	0	0	0	0
Totaal	170.230	59.785	43.050	64.000	337.065

Bestedingen 2019: € 337.065 (begroting: € 328.565)

Het verschil in het totaal aan bestedingen wordt

veroorzaakt door een bedrag dat in 2019 is besteed, maar al begroot was in 2018 en dus ten laste is gekomen van dat jaar.

2.5 Toegang tot onderwijs

Het programma *Toegang tot onderwijs* is een verzameling van projecten gericht op (inclusief) onderwijs aan kinderen en jongeren, zowel binnen scholen (formeel onderwijs) als bij buitenschoolse activiteiten (informeel onderwijs). Het programma heeft als doel dat alle kinderen toegang hebben tot onderwijs en het bevordert de emotionele, cognitieve en psychosociale ontwikkeling van het kind. Binnen de formele tak van onderwijs beoogt het programma dat kinderen het basisonderwijs voltooien en daarna

ook voortgezet onderwijs gaan volgen. In de informele tak van onderwijs is er een focus op het ontwikkelen en verbeteren van de sociale vaardigheden, sociale interactie, levenshouding en het gedrag van kinderen. Hierdoor stimuleert het programma de sociale weerbaarheid van kinderen en helpt het hen de vaardigheden op te doen die hun na hun opleiding baan zekerheid geven. Ook wordt er onderwijs uit de Bijbel gegeven, waardoor kinderen in aanraking komen met het Evangelie. Binnen dit programma worden steeds meer dagopvangcentra voor kinderen gesteund: centra waar kansarme kinderen huiswerkbegeleiding, Bijbelonderwijs, een warme maaltijd en psychosociale ondersteuning krijgen.

Toegang tot onderwijs			
Indicator	Realisatie 2018	Indicator (#) 2019	Realisatie 2019
# kinderen dat een dagcentrum heeft bezocht en onderwijsondersteuning heeft ontvangen	2.145	2.750	2.917
# kinderen dat deelgenomen heeft aan een zomerkamp	5.133	4.400	4.897
# kinderen dat bereikt is met lessen over sociale vaardigheden en preventielessen (gebaseerd op christelijke normen en waarden)	15.686	41.436	44.815*
*In dit aantal zijn ook de kinderen opgenomen die bereikt zijn met lessen over sociale vaardigheden en preventielessen door middel van het kindermagazine Noah's Ark. De oplage van dit tijdschrift, dat zes keer per jaar uitkomt, is 30.000.			

In totaal zijn in 2019 vijftien projecten gericht op toegang tot onderwijs gesteund in Albanië, Armenië, Moldavië en Oekraïne.

Impact

Door het onderwijsprogramma zijn kinderen (met een beperking) begeleid en zijn participatie en prestatie in het reguliere onderwijs toegenomen. Het onderwijsprogramma onderstreept dat toegankelijk, goed en passend onderwijs een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van een kind. De impact van de dagopvangcentra en zomerkampen voor kinderen is

zichtbaar. Veel kinderen vinden op de zomerkampen en in de centra wat ze thuis missen. Of dat nu de warme maaltijd, veiligheid of vriendschap is, het kan een groot verschil maken in het leven van kinderen en hun gezinnen. Veel kinderen die anders vroegtijdig de school verlaten, worden gestimuleerd om het onderwijs te doorlopen en zo te bouwen aan een goede toekomst.

Wat ging er goed?	Wat kan er beter?
Kerken benutten steeds meer kansen om samen te werken met lokale overheden en professionele organisaties om hun positie in de maatschappij te versterken en zo ook een lichtend licht te zijn.	De ondersteuning van jongeren die vanwege hun leeftijd niet meer naar het dagopvangcentrum kunnen komen, maar de aansluiting met de maatschappij missen.
Hoewel mensen met een beperking nog te vaak worden uitgesloten van onderwijs en de samenleving als geheel als gevolg van stigmatisering, neemt hun acceptatie toe door de inspanningen van partnerorganisaties.	Het verminderen van de organisatierisico's van partners. Veel organisaties hebben een tekort aan gekwalificeerd personeel door emigratie en onvoldoende kennis en vaardigheden.

Bestedingen per land voor de subprogramma's (€)			
Toegang tot onderwijs	Verbetering toegang en participatie	Life skills	Totaal
Albanië	57.542	0	57.542
Armenië	29.820	0	29.820
Georgië	0	0	0
Moldavië	204.094	0	204.094
Oekraïne	81.510	35.900	117.410
Oezbekistan	0	0	0
Totaal	372.966	35.900	408.866

Bestedingen 2019: € 408.866 (begroting: € 408.816)

Met een startkapitaal heeft Mamikon uit Armenië een winkel geopend. Zo kan hij in zijn eigen levensonderhoud voorzien.

2.6 Werk en inkomen

Het programma *Werk en inkomen* richt zich op arme en kwetsbare gezinnen, jongeren en volwassenen, door hun mogelijkheden te bieden levens- en beroepsvaardigheden op te doen die nodig zijn voor het zelfstandig verwerven van een inkomen. Het programma biedt ondersteuning aan mensen met een achtergestelde positie door het geven van loopbaanbegeleiding, trainingen en vakopleidingen.

Ook biedt het programma bemiddeling tussen werkzoekenden en werkgevers. Mensen die gemotiveerd zijn om een eigen onderneming op te zetten, krijgen hierbij ondersteuning in de vorm van een gift, microkrediet of lening. De startende ondernemers ontvangen eerst een training waar ze een businessplan leren maken. Vervolgens volgen zij trainingen op het gebied van financieel beheer en/of marketing en worden zij door andere lokale zakenmensen met kennis en ervaring, intensief begeleid gedurende de eerste jaren van hun onderneming.

Werk en inkomen			
Indicator	Realisatie 2018*	Indicator (#) 2019	Realisatie 2019
# families dat een geldelijke lening heeft ontvangen	-	160	182
# families dat een gift heeft ontvangen om een inkomen mee te genereren	-	7	9
# families dat materiële hulp heeft ontvangen om een inkomen mee te genereren	-	100	100
# personen dat een training heeft gehad over ondernemerschap	-	220	274
* In 2019 zijn er nieuwe indicatoren ontwikkeld om de impact van de projecten binnen dit programma te meten. Dat verklaart waarom er van 2018 geen gegevens beschikbaar zijn, terwijl er in 2018 wel degelijk families zijn geholpen door middel van werk-en-inkomenprojecten.			

In totaal zijn in 2019 tien projecten gericht op werk en inkomen gesteund in Albanië, Armenië, Georgië, Moldavië en Oekraïne.

Impact

Van een achtergestelde positie naar zelfbewuste mensen met mogelijkheden om in hun eigen levensonderhoud of dat van hun familie te voorzien. Dat is het doel van de verzameling van projecten onder het programma *Werk en inkomen*. De projecten die in eerdere jaren zijn gestart, hebben een goede voortgang. Tientallen families in Albanië, Armenië, Georgië, Moldavië en Oekraïne hebben nu een eigen inkomen. In Albanië is het levensonderhoud van

boeren verbeterd door middel van opbrengsten uit kassen, pruimenbomen en pluimvee. Vanwege de zichtbare resultaten die hier geboekt zijn, is besloten het project met drie jaar te verlengen.

In Armenië, Georgië, Moldavië en Oekraïne zijn de eerder verstrekte leningen aan mensen die bekwaam zijn een eigen bedrijf te starten of uit te breiden, gedeeltelijk afgelost. Zo zijn er inkomsten uit bijenkasten, boomgaarden, akkerbouw, koffiehuisen en andere

kleinschalige ondernemingen. Door het volgen van een training gericht op ondernemerschap en het daadwerkelijk opstarten en draaiende houden van een eigen bedrijfje, zien mensen steeds meer mogelijkheden voor de toekomst. Veel gezinnen in Armenië hebben resultaten geboekt met het houden van schapen. Naast een bron van inkomen biedt het hun ook werkgelegenheid en een gevoel van eigenwaarde.

Kom over en help zet actief haar netwerk in om de impact te vergroten in de landen waar we werken. Zo hebben we een Nederlandse ondernemer in contact gebracht met onze partnerorganisatie Invest Credit. Inmiddels is er een overeenkomst gesloten voor het verstrekken van € 500.000 aan microkredieten in Moldavië. Deze contacten zijn gelegd door Kom over en help. Zo is de impact van het werk nog groter dan we hier verantwoorden en de financiële overzichten laten zien.

Wat ging er goed?	Wat kan er beter?
Met een aantal partners is een traject gestart voor het opzetten van inkomstengenererende activiteiten om de huidige projecten financieel onafhankelijk te maken. Met een aantal partners is een traject gestart voor het opzetten van inkomstengenererende activiteiten om de huidige projecten financieel onafhankelijk te maken.	Bevorderen van kennis en versterken van capaciteit van partners om inkomstengenererende activiteiten op te starten en te vervolgen.

Bestedingen per land voor de subprogramma's (€)	
Werk en inkomen	Zelfstandig inkomen verwerven
Albanië	56.250
Armenië	52.700
Georgië	0
Moldavië	0
Oekraïne	12.717
Oezbekistan	0
Totaal	121.667

Bestedingen 2019: € 121.667 (begroting: € 106.750)

Het verschil in het totaal aan bestedingen wordt veroorzaakt door een bedrag dat in 2019 is besteed, maar al begroot was in 2018 en dus ten laste is gekomen van dat jaar.

2.7 Dagelijkse levensbehoeften

Het programma *Dagelijkse levensbehoeften* focust op de armste en kwetsbaarste families, volwassenen en ouderen. De projecten binnen dit programma zijn erop gericht een sociaal vangnet voor deze

mensen te creëren, hen te voorzien van tijdelijke ondersteuning in hun dagelijkse behoeften (zoals voedsel, huishoudelijke benodigdheden, geld en kleding) en/of hen te verbinden met sociale netwerken en sociale voorzieningen van overheden. Het programma *Dagelijkse levensbehoeften* biedt ook rehabilitatie aan verslaafden en ondersteunt hen bij hun re-integratie in de maatschappij.

Dagelijkse levensbehoeften			
Indicator	Realisatie 2018	Indicator (#) 2019	Realisatie 2019
# mensen dat ondersteund is met materiële hulp	3.318	2.300	2.091
# mensen met een medische aandoening en/of handicap dat ondersteuning heeft ontvangen	1.267	450	338
# verslaafden dat deelneemt aan een rehabilitatieprogramma	119	90	86
# verslaafden dat het rehabilitatieprogramma met succes afgesloten heeft	30	32	40

In totaal zijn in 2019 zestien projecten gericht op dagelijkse levensbehoeften gesteund in Albanië, Armenië, Moldavië, Oekraïne en Oezbekistan.

Impact

De projecten die onder het programma *Dagelijkse levensbehoeften* vallen, zijn divers van aard, maar richten zich allemaal op de extreem armen die geen helper hebben. Zo zijn in Oekraïne oorlogsvluchtelingen ondersteund die huis en haard zijn kwijtgeraakt. In Oezbekistan zijn onder anderen Roma en dove mensen geholpen die niet geaccepteerd worden in de samenleving. Ook hebben in Oekraïne verslaafden deelgenomen aan een rehabilitatieprogramma en heeft een deel van hen het programma succesvol afgesloten. Na de aardbeving in Albanië is overleg gevoerd met andere hulpverleningsorganisaties. Op basis daarvan is besloten om geen uitgebreide financiële actie

te houden, vooral omdat de partnerorganisaties aangaven dat de noodhulp goed op gang kwam. Naar aanleiding van het gezamenlijke persbericht heeft een aantal donateurs geld aan Kom over en help geschonken, dat via onze partnerorganisatie Dorcas is besteed. De geboden hulp binnen het programma *Dagelijkse levensbehoeften* biedt lang niet altijd een oplossing voor de complexe problemen, maar maakt wel een groot verschil voor de meest kwetsbaren. Eenzaamheid en verslavingen worden doorbroken, honger wordt gestild en gezondheidsproblemen worden minder. Hierdoor krijgen mensen weer hoop en vertrouwen voor de toekomst.

Wat ging er goed?	Wat kan er beter?
Naar aanleiding van de aardbeving in Albanië is er samenwerking gezocht met andere Nederlandse organisaties om noodhulp te verlenen. Medewerkers van een rehabilitatiecentrum in Oekraïne volgen een universitaire opleiding in de psychologie ter verbetering van het programma.	Transitie van de projecten gericht op sociale zorg naar meer structurele zorg en zelfredzaamheid van de mensen die in de projecten worden geholpen.

Bestedingen per land voor de subprogramma's (€)				
Dagelijkse levensbehoeften	Rehabilitatie	Medische hulp	Materiële hulp	Totaal
Albanië	0	0	3.400	3.400
Armenië	0	0	108.000	108.000
Georgië	0	0	0	0
Moldavië	0	0	18.000	18.000
Oekraïne	141.600	0	133.200	274.800
Oezbekistan	0	60.000	0	60.000
Totaal	141.600	60.000	262.600	464.200

Bestedingen 2019: € 464.200 (begroting: € 460.800)

Er is een verschil tussen het totaalbedrag aan betalingen en het totaalbedrag aan bestedingen in verband met een bedrag dat betaald is in 2018, maar besteed is in 2019.

Kinderen zijn graag op een plek waar ze zich geliefd voelen. Daarom komt Sasha graag naar het dagopvangcentrum.

Hoofdstuk 3

Organisatie

3.1 Partners in de landen waar Kom over en help werkt

Kom over en help werkt samen met overheden, christelijke organisaties (ngo's), kerken en bedrijven, zowel in Nederland als in de landen waar we werken. Samenwerking vindt plaats op basis van een gedeelde christelijke visie, gaat uit van gelijkwaardigheid en wederkerigheid en heeft als doel mensen in kwetsbare omstandigheden een hoopvolle toekomst geven.

Kom over en help werkt samen met partners die de christelijke missie om de naaste te dienen van harte delen en uitdragen. Christelijke ngo's werken vaak samen met lokale kerken en overheden of worden gestimuleerd dat (meer) te doen. Ook vindt er voortdurend onderlinge afstemming plaats over het te voeren beleid van zowel partners als Kom over en help. Kom over en help en haar partners hechten waarde aan betrouwbaarheid en (financiële) transparantie. Ook expertise is belangrijk voor beide partijen. Kom over en help en haar partners leren veel van elkaar. Kom over en help investeert daarom voortdurend in de versterking van de kwaliteit en manier van werken van de partnerorganisaties, om zo de impact van de hulp te vergroten.

Kom over en help wil graag haar ondersteuning van beleidsbeïnvloeding, maatschappijopbouw en armoedebestrijding in de projectlanden versterken en verdiepen. Waar mogelijk worden nieuwe partnerschappen met sterke partijen aangegaan. Zo is in 2019 besloten om de partnerrelatie met Tabitha in Georgië te herstarten per 1 januari 2020. Ook wordt in Georgië samengewerkt met een nieuwe partner, namelijk Youth for Christ. Verder is besloten om het werk in Oezbekistan te formaliseren. Zo is Oezbekistan van een oriëntatieland veranderd in een focusland. We werken daar samen met een aantal partnerorganisaties. In verband met de veiligheid vermelden we hier geen namen.

Wat twee jaar bidden vermag

Je zou maar zó bang zijn voor je vader dat je pas thuiskomt als hij op bed ligt. De tienjarige Meline uit Armenië weet - of liever gezegd - wist niet beter.

Meline déntk er niet over om na schooltijd naar huis te gaan. Haar vriendinnetje gaat naar het dagopvangcentrum van de kerk, maar Meline wil ook daar niet naar binnen. Ze wacht bij de deur op haar, soms urenlang. “We proberen vaak met Meline in contact te komen om te kijken hoe we haar kunnen helpen, maar zodra ze een van ons ziet, rent ze gauw weg”, vertelt een vrijwilliger van het centrum. Het is wel duidelijk: Meline wil beslist geen contact.

Een dronken vader die slaat

Tot 's avonds laat is Meline op straat te vinden; niemand van de familie bekommert zich om haar. Naar huis gaan doet ze pas heel laat, als ze zeker weet dat vader slaapt. Want anders... Ze is bang voor hem. Hij is bijna altijd dronken en slaat en mishandelt z'n kinderen. Meline's moeder en ook haar grootouders die bij het gezin wonen, kunnen niets aan het gedrag van vader veranderen.

Agressief en moeilijk gedrag

De leiding van het dagopvangcentrum hoort stukje bij beetje de achtergrond van het gezin van Meline, en is zeer begaan met de situatie. “We zijn naar de moeder gegaan, en hebben erop aangedrongen om Meline naar het dagopvangcentrum te laten komen. Het had heel wat voeten in de aarde, maar uiteindelijk is Meline gekomen.” De eerste tijd is niet eenvoudig. Meline is zeer agressief en haar gedrag is erg moeilijk.

Vrolijk én goede schoolcijfers

“Het was beslist nodig dat de situatie bij Meline thuis zou veranderen”, vertelt de leiding. “En dank God dat dat gebeurd is! We hebben twee jaar lang gebeden voor dit gezin. Vader drinkt geen alcohol meer en geeft nu meer aandacht aan de kinderen. Hij komt zelfs naar het dagopvangcentrum als we een bijeenkomst met ouders hebben.” Dat dit alles een goede invloed heeft op Meline is zichtbaar. Ze is blij en vrolijk, en haar schoolcijfers zijn met sprongen omhooggegaan. “We willen haar graag verder helpen, zodat ze kan opgroeien als een jonge meid die goed onderwijs heeft gevolgd en christelijke waarden en normen kent.”

Land	Partner						
Albanië	Lidia Foundation	x	x	x	x		
	Dorcas Albania		x			x	
Armenië	Armenian Baptist Union			x			x
	Little Bridge	x	x			x	
	Youth for Christ Armenia	x	x		x		
Georgië	Evangelical Baptist Church Georgia	x				x	
	Moldavië						
Moldavië	Bethania Foundation	x	x	x	x	x	x
	Charity Mission	x	x		x		
	Youth for Christ Moldova	x	x		x	x	
	Invest Credit	x	x			x	
	Oekraïne						
Oekraïne	The good Shepherd, Makeevka		x	x			
	House of the Gospel	x	x	x			
	New Life	x	x		x		x
	FriendsExist!	x			x		
	Rivne Grace Church				x		
	The Anchor	x	x				x
	Father's House	x	x	x	x	x	x
	Light of Resurrection	x	x	x	x	x	x
	Bethel Vatutine	x	x	x		x	x
	Messenger of Peace	x	x	x			
Oezbekistan	Ukraine without orphans	x	x				
	House of the Gospel						x

Beleids-
beïnvloeding

Maatschappij-
opbouw

Veilige
leefomgeving

Toegang tot
onderwijs

Werk en
inkomen

Dagelijkse
levensbehoeften

3.1.1 Landen

Kom over en help werkt in zes focuslanden:

Albanië, Armenië, Georgië, Moldavië, Oekraïne en Oezbekistan.

In Albanië blijft toegang tot medische zorg een probleem, vooral voor kinderen met een beperking. Kom over en help en partners hebben zich ook in 2019 hiervoor ingezet. Ook is de hulpverlening in het noorden van Albanië, die is gericht op inkomstengenererende activiteiten, gecontinueerd.

De politieke situatie in Armenië blijft instabiel en heeft haar weerslag op de economie. Door een groot tekort aan werkgelegenheid trekken veel mensen naar het buitenland. Naast noodhulp aan met name ouderen en gezinnen is structurele hulp geboden aan kinderen in de vorm van onderwijs en aan volwassenen in de vorm van inkomstengenererende activiteiten en materiële hulp.

De blijvende oriëntatie op nieuwe partnerschappen in Georgië heeft geresulteerd in een nieuw partnerschap met Youth for Christ Georgië. De economische vooruitzichten in het land blijven kwetsbaar vanwege een toenemend tekort op de lopende rekening, een hoge staatsschuld en een variabele wisselkoers. De blijvende spanningen met Rusland zorgen er bovendien voor dat buitenlandse investeerders uitblijven.

De situatie in Moldavië verslechtert nog steeds. Het blijft het armste land van Europa. Vaak gaan ouders en jongvolwassenen op zoek naar een baan in Rusland of het Westen. Kinderen blijven achter en worden opgevoed door grootouders of ze groeien op in kindertehuizen. Steeds meer trekken hele gezinnen weg, waardoor dorpen nauwelijks leefbaar blijven. Hulp aan de kwetsbare kinderen en ouderen die achterblijven, werd daarom gecontinueerd.

In Oekraïne is de situatie helaas niet verbeterd. Dit komt met name door de economische toestand die niet of nauwelijks verbetert, maar ook door de

blijvende instabiele politieke situatie en onzekerheid vanwege het gewapende conflict in het oosten. Met het aantreden van de nieuwe president wordt er in ieder geval weer gesproken over mogelijke oplossingen voor de oorlog. Maar anderen doen er alles aan om Oekraïne te destabiliseren.

Kom over en help is ook in Centraal-Azië (Oezbekistan) actief. Er zijn daar nieuwe partnerschappen aangegaan. In verband met de veiligheid van onze partnerorganisaties, vermelden wij hier geen namen.

3.1.2 Werkbezoeken

Tijdens werkbezoeken werd vanuit het bestuur en door de medewerkers contact onderhouden met de partners in de landen waar Kom over en help werkt. In 2019 hebben elf werkbezoeken plaatsgevonden, naar alle landen waar we als Kom over en help werken.

Ook is in november een vijfdaagse beleidsconferentie in Nederland georganiseerd, waarbij zes partners aanwezig waren. Deze conferentie stond in het teken van de totstandkoming van het nieuwe beleidsplan.

3.2 Samenwerking met organisaties in Nederland

Kom over en help zoekt afstemming en samenwerking met Nederlandse organisaties die hetzelfde doel dienen en in eenzelfde land werkzaam zijn. In 2019 is de samenwerking tussen Kom over en help en Dorcas gecontinueerd. Samen ondersteunen zij een inkomstengenererend project in Tropoje in Noord-Albanië. Zo'n tweehonderd gezinnen worden bereikt, die zo in hun levensonderhoud kunnen voorzien en bijdragen aan de diaconale projecten van de lokale kerk.

Kom over en help werkt samen met kerkelijke deputaatschappen en EO Metterdaad. Ook zijn er gesprekken geweest met gehandicaptenorganisaties.

Kom over en help is mede-initiatiefnemer van het Christelijk Platform Oost-Europa (CPOE). Dit platform beoogt samenwerking van organisaties, comités en werkgroepen die in Oost-Europa werkzaam zijn op het gebied van diaconaat en ontwikkelingssamenwerking. In de stuurgroep van het CPOE participeren Dorcas, Zending over Grenzen, Hulp Oost-Europa, Roma Support en Kom over en help. De samenwerking binnen Prisma richt zich op bezinning op zending, diaconaat en ontwikkelingssamenwerking, (politieke) lobby en fondsenwerving.

3.3 Organisatie intern

Om de gestelde doelstellingen te behalen, is een organisatie in Nederland nodig die de verschillende taken zo efficiënt en effectief mogelijk afhandelt. In deze paragraaf een verslag van het handelen van de organisatie en het toezicht daarop.

3.3.1 Personeel

De organisatiestructuur van Kom over en help is in de loop van 2019 aangepast. In verband met de omvang van de organisatie en de periode van onrust door de wisseling van directie en medewerkers, is gekozen om te kiezen voor een platte organisatiestructuur. De directeur is de leidinggevende van het team van Kom over en help.

Een gedreven team voert de dagelijkse werkzaamheden uit. Per 31 december 2019 was de arbeidsomvang 8,6 fte, verdeeld over twaalf medewerkers. Het Handboek Personeelsbeleid is geactualiseerd. De functiewaardering voor een aantal functies is op basis van het advies van een onafhankelijk deskundige herzien. De professionalisering van de staf is gerelateerd aan de ontwikkelingen zoals benoemd in het meerjarenbeleidsplan 2015-2019. Er waren regelmatig teamvergaderingen en deelteamoverleggen. Wekelijks wordt de

weekopening gehouden. Sinds 2013 is er een externe vertrouwenspersoon. Ook in 2019 was er voor hem geen aanleiding om in actie te komen.

3.3.1.1 Directeur

DPer 31 maart 2019 is afscheid genomen van de heer Rijk van Ginkel, hoofd programma's/directeur. Per 1 februari 2019 is interim-directeur Dick Pors benoemd, die de positie van directeur/hoofd programma's heeft vervuld tot en met 1 september 2019.

Vanaf die datum is Gerben Heldoorn benoemd tot directeur van Kom over en help. Hij is sinds 1993 betrokken bij Kom over en help in allerlei vrijwilligersfuncties. De laatste 14 jaar was hij lid van het bestuur en vanaf 2009 voorzitter.

Naast zijn werkzaamheden voor Kom over en help heeft hij een klein parttime dienstverband bij Driestar educatief in Gouda als senior onderwijsadviseur. Hij is als vrijwilliger actief als coördinator van Inloophuis Elim te Amersfoort, uitgaande van de plaatselijke Gereformeerde Gemeente. Verder is hij 2e secretaris van de Koninklijke Bond van Oranjeverenigingen.

3.3.1.2 Medewerkers

Op ons kantoor in Nijkerk werken we met twaalf medewerkers en worden we omringd door tal van deskundige vrijwilligers. Meta Blankesteijn is secretaresse en Marijke Gorter werkt als vrijwilligerscoördinator. Gertjan Haase werkt als controller. In 2019 heeft hij Evert Heger vervangen, die in verband met zorgen thuis niet in staat was zijn werk te doen. Marianne van Strien is de applicatiebeheerder.

Gerieke Barreveld, Margreet van Beest en Manda Warnaar zijn de medewerkers van het deelteam Programma's. Zij onderhouden de contacten met de partnerorganisaties.

Het deelteam Communicatie/Fondsenwerving bestaat uit vier medewerkers. Corine de Jong, Wilma van Maanen en Laurens Sok zijn medewerkers met elk hun eigen specialisatie op het gebied van

bijvoorbeeld databasemarketing, schrijven en online media. Henk van Hierden is de relatiemanager zakelijke markt.

Gerben Heldoorn is directeur en is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het kantoor. Binnen het team van Kom over en help is veel aandacht voor eigen verantwoordelijkheid. Tegelijk is goede samenwerking en synergie belangrijk om te werken aan de doelen van onze organisatie, zodat we concreet gestalte geven aan onze kernwaarden: toewijding, ondernemerschap en verbinding.

3.3.1.3 Vrijwilligers

Onze jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst. Er was onder meer ruimte voor onderlinge ontmoeting, workshops, bedanken van vrijwilligers en een presentatie door een partnerorganisatie uit Armenië.

De inzet van onze vrijwilligers getuigt van grote betrokkenheid en wordt zeer gewaardeerd. In 2019 zijn er ongeveer twintig vrijwilligers bij gekomen en twintig vrijwilligers vertrokken, waarbij het totaal aantal vrijwilligers 180 is gebleven. De vrijwilligers doen zeer divers werk. Een paar voorbeelden van wat zij doen: het verwerken van adreswijzigingen van donateurs, het inzamelen van kleding, het organiseren van activiteiten en het onderhouden van de website.

Het is belangrijk om elke vrijwilliger te kennen, zodat deze op de juiste plaats en op het juiste moment kan worden ingezet, en zodat ook elke vrijwilliger adequate ondersteuning kan worden geboden. Er is

een vrijwilligerscoördinator die deze taak, samen met het team, vervult.

In januari is de jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst georganiseerd, waarbij een partnerorganisatie uit Armenië een presentatie heeft gegeven. Verder waren er workshops, was er gelegenheid voor onderlinge ontmoeting en werden vrijwilligers bedankt voor hun inzet.

Tweemaal per jaar werden de vrijwilligers geïnformeerd door het vrijwilligersblad InterKom. Daarnaast hebben zij regelmatig een informatieve mail ontvangen.

In specifieke gevallen werd voor nieuwe vrijwilligers een overeenkomst afgesloten, waarbij taken en verantwoordelijkheden schriftelijk worden vastgelegd. Vrijwilligers ontvangen doorgaans geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Wel werden gemaakte (reis)kosten op declaratiebasis vergoed. Er is een verzekering afgesloten die risico's afdekt.

3.3.1.4 Arbeidsvoorwaarden, beloningen en personele gegevens

Kom over en help hanteert voor de medewerkers de arbeidsvoorwaarden van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), met enkele aanvullingen en kleine wijzigingen. De medewerkers worden beloond op basis van een functiewaarderingssysteem en de salarisschalen behorend bij deze arbeidsvoorwaardenregeling.

De totale salariskosten van de beide directeurs bedroegen in 2019 € 21.137 (R. van Ginkel) en € 32.706 (G.J. Heldoorn). Zie hiervoor verder paragraaf 7 van 'Rapportage bezoldiging directie 2019' in de jaarrekening.

Er bestaat geen bonusregeling. Per 1 januari 2018 is de Regeling beloning directeurs van goededoelenorganisaties verplicht gesteld. Uitgangspunt voor de beloningstoets is de zogenoemde 'Basis Score voor Directiefuncties' (BSD-score). Voor Kom over en help is de BSD-score

bepaald op 360 punten. Zowel het jaarinkomen als de totale bezoldiging van de beide directeurs is in 2019 ruim lager dan de van toepassing zijnde maxima. Kom over en help voldoet daarmee aan de beloningsregeling voor goededoelenorganisaties.

Ter afsluiting nog enkele personele gegevens:

- Het ziektepercentage over 2019 is 8,9% (in 2017: 4,6%; 2018: 6,1%). Het hoge verzuimpercentage is te verklaren door de langdurige afwezigheid van één medewerker.
- Twee medewerkers zijn in het bezit van een certificaat voor bedrijfshulpverlener.
- Per 31 december 2019 is de gemiddelde leeftijd van de medewerkers 43,6 jaar (in 2018: 43,9 jaar).
- Qua samenstelling is de verhouding van vrouwelijk en mannelijk personeel als volgt. In aantallen en procenten: 8 (67%) vrouwen en 4 (33%) mannen.

3.3.2 Bestuur

De verantwoordelijkheden en taken van het bestuur van Kom over en help zijn vastgelegd in een bestuursstatuut. Op 31 december 2019 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

- Dhr. T.M. (Marc) Holleman, voorzitter Eigenaar Drieklomp Financieel Adviseurs, ouderling van de hersteld hervormde gemeente te Woudenberg.
- Drs. A.P. (Ton) de Jong, penningmeester Principal Credit Riskmanager ING Bank, diaken Christelijke Gereformeerde Kerk te Noordeloos, voorzitter raad van toezicht RMU, lid Investment Comité Fair Factory Development Fund (onderdeel Inluvest, Stichting Woord en Daad).
- Dr. M.A. (Chiel) van den Berg, lid Tot 30 maart 2020 predikant in de hervormde Morgenster-gemeente te Zoetermeer, voorzitter Stichting Cursus Theologische Vorming Putten, voorzitter Van Rijswijk Fonds.
- Dhr. J. (Jaap) van Dam, lid Zelfstandig communicatieadviseur, voorzitter Jeugdraad Hervormde Gemeente Woudenberg.

- Mw. E.M. (Ellen) van den Hil MPH, lid Programma-manager Leger des Heils, bestuurslid TAK Foundation (Kenia), lid van adviescommissie Effata (Nigeria/Guinee-Bissau), lid van de zendingscommissie PKN Sliedrecht, bestuurslid Van Rijswijk Fonds.
- Dr. mr. M.P. (Maria) de Jong-de Kruijf, lid Familie- en jeugdrechtsadvocaat bij BVD advocaten, secretaris klachtencommissie Eleos.
- Drs. J.M. (Jan-Marc) Stam CPC, secretaris Director Finance & IT bij stichting ZOA, diaken Hervormde Gemeente te Veenendaal.

3.3.2.1 Commissies

De directeur wordt bijgestaan door een aantal commissies, waarin de volgende leden van het bestuur zitting hebben:

- beleidscommissie: mw. M.P. de Jong-de Kruijf, mw. E.M. van den Hil, dhr. J. van Dam en dhr. T.M. Holleman;
- financiële commissie: dhr. A.P. de Jong en dhr. J.M. Stam;
- commissie 'samenwerking met andere organisaties': dhr. A.P. de Jong, dhr. J. van Dam, ds. M.A. van den Berg (reserve);
- personeelscommissie: dhr. T.M. Holleman, ds. M.A. van den Berg, mw. M.P. de Jong-de Kruijf.

De personeelscommissie heeft beslissingsbevoegdheid bij benoeming (op basis van enkelvoudige voordracht vanuit de directie), schorsing en ontslag van medewerkers.

3.3.2.2 Vergoedingen

De bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor het werk voor de stichting. Gemaakte (reis)kosten worden op declaratiebasis vergoed. In 2019 werd aan bestuursleden in totaal € 571,48 voor gemaakte kosten vergoed.

Op het dagopvangcentrum vergeet
Mariam de nariigheid thuis.

3.3.2.3 Onafhankelijkheid van bestuurders

In de statuten van de stichting zijn clausules opgenomen die functievermenging en afhankelijkheidsconflicten voorkomen, conform de CBF-richtlijnen.

3.3.2.4 Zittingsduur en bestuurdersprofiel

De leden van het bestuur worden voor een periode van vier jaar benoemd en kunnen maximaal tweemaal worden herbenoemd. Nieuwe bestuursleden worden benoemd op basis van het bestuurdersprofiel. Hervervkezing vindt plaats op basis van een evaluatie van het functioneren conform het bestuurdersprofiel.

3.3.2.5 Bestuurs(her)verkiezing

In mei 2019 is er een vacature ontstaan door de wisseling van de heer G.J. Heldoorn MA van bestuurslid naar directeur. Dhr. T.M. Holleman heeft de functie van voorzitter op zich genomen. In december 2018 is er een vacature ontstaan door het vertrek van ds. A. van Heteren. Hij was niet meer herkiesbaar. De twee ontstane vacatures zijn in 2019 ingevuld door mw. E.M. van den Hil MPH en de heer J. van Dam. In de bestuursvergadering van december 2019 is drs. A.P. de Jong herbenoemd als penningmeester voor zijn laatste termijn.

3.3.2.6 Rol van het bestuur

Het bestuur is volgens het bestuursstatuut het beleidsbepalend en toezichthoudend orgaan. Het bestuur houdt toezicht op het functioneren van de directie en de voortgang van de werkzaamheden van het kantoor. Maandelijks wordt een financieel overzicht gegeven van trendmatige ontwikkelingen van de inkomsten. Per kwartaal geeft de directeur een overzicht van de actuele inkomsten en bestedingen.

In september wordt de financiële halfjaarrapportage gepresenteerd met een analyse op hoofdlijnen. De directeur zorgt voor informatie over personeelszaken, werkbezoeken, netwerkvergaderingen en relevante ontwikkelingen. Het bestuur ontvangt één keer per jaar een rapportage betreffende de interne controle van de administratieve organisatieprocessen en klachtenanalyse. Om de betrokkenheid van de bestuurders bij de landen, partners en projecten te borgen, gaan bestuursleden zo mogelijk één keer per twee jaar met stafleden mee op werkbezoek. Het bestuur houdt toezicht op de uitvoering van het vastgestelde beleid, de inkomsten, de kosten en de bestedingen.

3.3.2.7 Relatie bestuur en directeur

Het bestuur heeft de directeur volgens het directiestatuut gemandateerd tot het leiden van de stichting. Hij is verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het door het bestuur vastgestelde beleid. Hij is daarnaast verantwoordelijk voor het opstellen van de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening. De directeur is te allen tijde verantwoording verschuldigd aan het bestuur. Het bestuur blijft echter wettelijk verantwoordelijk en aansprakelijk. Tijdens de bestuursvergaderingen is er intensief overleg met de directeur over beleidsontwikkeling en de uitvoering van beleid. De directeur maakt gebruik van de adviescommissies waarin bestuursleden participeren. Jaarlijks voert een delegatie van het bestuur een functioneringsgesprek met de directeur. Daarbij worden roulerend medewerkers gevraagd naar het functioneren van de directeur.

3.3.2.8 Vanuit de bestuursvergaderingen

In 2019 zijn er vijf reguliere bestuursvergaderingen gehouden, namelijk op 14 februari, 3 april, 6 juni, 18 september en 3 december. Hieronder een korte samenvatting van de besproken punten.

- Begin 2019 is de heer Dick Pors aangesteld als interim-directeur. Hij heeft het bestuur onder andere geadviseerd over de organisatiestructuur.
- Er is een korte bestuursevaluatie gehouden. Mede gezien de wisselingen in het bestuur is besloten om in 2020 een uitgebreide evaluatie te houden.
- Het bestuurs- en directiestatuut zijn opnieuw vastgesteld.
- Het bestuur benoemt de heer Gerben Heldoorn per 1 september als directeur van Kom over en help. De organisatiestructuur wordt aangepast. Van twee hoofden gaan we naar één directeur.
- Het bestuur is geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van softwaresysteem AFAS. Omdat deze implementatie niet goed verloopt, is de financiële commissie n nadrukkelijk bij dit dossier betrokken.
- De doelstellingen van de bestuursbezoeken zijn besproken en opnieuw vastgesteld.
- De evaluatiegesprekken met de directeur worden besproken in het bestuur.
- De jaarrekening 2018 en het jaarverslag 2018 worden vastgesteld. Dit geldt ook voor de begroting van 2020.

3.3.2.9 Comité van aanbeveling

Het comité van aanbeveling bestond op 31 december 2019 uit de volgende personen:
ds. J.J. van Ekeveld, Zeist; ds. A.A. Floor, Barendrecht;
ds. G. Gerritsen, Grand Rapids; ds. P. de Vries, Nunspeet;
ds. H. Polinder, Urk en ds. M. Krijgsman, Arnhem.

3.3.3 Effectiviteit en efficiëntie van de bedrijfsvoering

Om de missie en gestelde doelen te realiseren en de beschikbare middelen effectief en verantwoord te besteden, worden verschillende systemen en instrumenten van bestuur en beheer, planning en controle gehanteerd. Dit biedt de mogelijkheid om tijdig en adequaat te anticiperen op ontwikkelingen in het werkgebied en in Nederland en deze te monitoren. De belangrijkste instrumenten daarbij worden hieronder omschreven.

3.3.3.1 Beleidsplannen

In het meerjarenbeleidsplan 2015-2019 is het beleid voor de langere termijn uitgewerkt. In 2019 is gewerkt aan een nieuw beleidsplan voor 2020-2024. Het jaarplan en de begroting voor 2019 concretiseerden de stappen om de langetermijndoelen te behalen. In het jaarverslag en de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de beleidsvoornemens en de behaalde resultaten.

3.3.3.2 Projectbestedingen: rapportage en controle

Vertrouwen is goed, controle is nodig. Er is controle op de bestedingen van de projectgelden die de lokale partnerorganisaties ontvangen. Hierbij zijn de centrale vragen: worden de doelgroepen bereikt en worden de doelen behaald zoals overeengekomen? De controleprocessen worden vastgelegd, er wordt gerapporteerd, er worden audits gedaan, tijdens werkbezoeken worden checks op de boekhouding gedaan en ontvangers van hulp worden bezocht. Er wordt alleen geld per bank overgemaakt. Waar dit niet mogelijk is, in verband met oorlogsgebieden of onbetrouwbare banken, zijn de risico's in kaart gebracht en geaccepteerd. Zo wordt er getekend door de persoon die het geld contant meeneemt naar een land en tekent de ontvanger. Er wordt nooit meer contant geld meegenomen dan volgens de douaneregels mogelijk is. Soms wordt gebruikgemaakt van andere organisaties die op dat moment verantwoording dragen voor de gelden. Aan de hand van rapportageformulieren leggen de partners aan Kom over en help verantwoording af over de besteding van de ontvangen hulp. Periodieke controle ter plaatse geeft zicht op de uitvoering en de voortgang van de hulpverlening. Impactmeting, waarbij overleg met de hulpontvangers plaatsvindt, geeft inzicht in de effectiviteit van de hulp. Er is jaarlijks financiële controle bij partnerorganisaties door externe audits. Op deze manier is het mogelijk om verantwoording af te leggen aan donateurs en fondsen.

Bij nieuwe projectaanvragen door partners wordt getoetst of deze binnen de kaders van het beleid, de kwaliteitscriteria en de begroting passen. Het aangaan van samenwerking met nieuwe partners en/of het beëindigen van partnerrelaties vindt plaats op basis van partnercriteria en kan alleen na bestuursbesluit.

Kom over en help blijft, samen met haar partners, werken aan kwaliteitsontwikkeling. Het gaat daarbij vooral om de effectiviteit en de impact van de hulpverlening. Vanaf 2020 willen we meer differentiatie toepassen bij de verschillende partners, mede op basis van de uitkomsten van de evaluatietool voor organisatieontwikkeling.

3.3.3.3 Intern beheerssysteem

Er is een interne controlefunctionaris aangesteld, die de geldende procedures en richtlijnen van de belangrijkste en kritische processen binnen de financieel-administratieve organisatie toetst op werking en uitvoering. De processen zijn vastgelegd in het Handboek Administratieve Organisatie en Interne Controle (AO/IC).

In 2019 zijn vijftien interne processen gecontroleerd. De volgende procedures zijn gecontroleerd:

- Xperiereizen en scholenacties;
- periodieke giften en specifieke toezeggingen;
- projectaanvragen;
- controle en registratie van bestede gelden;
- financiële rapportages;
- kosten en inkopen;
- nalatenschappen;
- incasso's;
- geldbestellingen;
- contante uitgaven en opmaak kas;
- bankbetalingen naar de landen waar we werken.

3.3.3.4 Risicomanagement en rapportage

Naast alle bestuurlijke verantwoordelijkheden houdt het bestuur uiteraard ook toezicht op de

uitvoering van het beleid. Interne controle en de (half)jaarlijkse controle door de accountant borgen de betrouwbaarheid van de uitvoering van de procedures, de vastlegging en verwerking van de ontvangsten en giften, en juiste verantwoording van de bestedingen. Bij de beleidsuitvoering spelen risico's op het gebied van onder andere financiën, strategie, imago, bestedingen, fondsenwerving en toezicht een belangrijke rol. Een tijdige signalering is van groot belang. Maandelijks is er een overleg tussen de directeur en de controller, waarbij het financiële overzicht van inkomsten en uitgaven wordt besproken. Dit wordt gedeeld met het team en het bestuur. Per kwartaal worden de projectrapportages besproken aan de hand van een monitoringsplan en de parallel lopende financiële rapportages in zowel het team als het bestuur. Analyse van de gegevens kan aanleiding zijn tot beleidsaanpassing. Er is een uitgebreide risicoanalyse gemaakt voor onder andere de onderwerpen: baten, personeel, fraude en corruptie, en imago, inclusief een financiële vertaling van die risico's.

Op basis van de risicoanalyse wordt jaarlijks de hoogte van de continuïteitsreserve beoordeeld en bepaald. Als belangrijkste risicogebieden en genomen beheersmaatregelen zijn te noemen:

- Inkomstendaling. Risico: minder inkomsten, aanpassen van de begroting. De kans daarop is gemiddeld, de impact groot. Genomen beheersmaatregelen: beleid fondsenwerving, maandelijks inkomstenanalyse, minder toezeggen aan partners dan begroot, besteding van werkbudgetten uitstellen.
- Imagoschade. Risico: verlies van donoren. De kans daarop is gering, de impact groot. Genomen beheersmaatregelen: bewaken identiteit, transparantie, keurmerk, communicatiebeleid, klachtenprocedure.
- Partners. Risico: doelgroep wordt niet bereikt, fraude. De kans daarop is gemiddeld, de impact groot. Genomen beheersmaatregelen: beoordelen van de partner vooraf, jaarlijkse evaluatie van de projecten zowel inhoudelijk als financieel, eis van externe audit bij partners, jaarlijkse werkbezoeken.

3.3.3.5 Impact coronavirus

Bij het afronden en vaststellen van dit jaarverslag is het covid-19-virus van grote invloed op de wereld. Uiteraard zal deze situatie op het niveau van de bedrijfsvoering van onze stichting eveneens consequenties hebben. Deze hebben de volledige aandacht van het personeel en het bestuur. Op dit moment volgt onze stichting de richtlijnen van het kabinet.

De medewerkers werken voornamelijk vanuit huis. Er wordt nagedacht over de gevolgen van eventueel wegvallende inkomsten. Maandelijks en per kwartaal worden de inkomsten gemonitord. Er is goed contact met de partnerorganisaties over de besteding van de gelden, nu veel projecten stilliggen. Met de partnerorganisaties wordt meegedacht over besteding van de middelen, passend binnen de doelstellingen van Kom over en help. Op onze website is hierover meer informatie te vinden (www.komoverenhelp.nl/coronavirus).

3.3.3.6 Certificaat Erkend goed doel en ANBI

In 2016 is de Erkenningregeling Goede Doelen ingevoerd. Donateurs en andere publieke belanghebbenden kunnen in één oogopslag zien of voldaan wordt aan alle kwaliteitseisen en of de zaken op orde zijn. Het CBF is de onafhankelijke toezichthouder en controleert of goededoelenorganisaties zich houden aan de normen van de Erkenningregeling. In 2018 heeft het CBF Kom over en help opnieuw getoetst en in februari 2019 ontving zij de volgende erkenning: “De werving voor en besteding van fondsen bij Stichting Kom over en help voldoet aan normen van de Erkenningregeling in categorie D. De stichting mag zich ‘erkend goed doel’ noemen”, aldus het certificaat. Het hebben van een erkenning is een voorwaarde voor het lidmaatschap van Goede Doelen Nederland. Kom over en help heeft de principes en eisen van goed bestuur en governance die Goede Doelen Nederland voorschrijft, in meerdere statuten, gedragscodes, richtlijnen en procedures vastgelegd

en verankerd. De belangrijkste daarvan zijn openbaar en zichtbaar op de website.

Sinds december 2007 heeft Kom over en help een ANBI-status, waardoor de giften fiscaal aftrekbaar zijn voor de donateurs. Kom over en help is als stichting geen schenkingsrecht verschuldigd over ontvangen giften.

3.3.3.7 Maatschappelijke waarden en eisen

Kom over en help heeft een maatschappelijke missie en doelstelling met het dienen van de kwetsbare naasten.

Daarnaast wordt bij de uitvoering en besteding bewust ingezet op maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering. In het verleden is besloten tot verdere digitalisering, minder papierverbruik en aanschaf van ledverlichting.

Verder wordt veel gebruikte kleding ingezameld, die wordt doorverkocht aan een opkoper in Nederland en vervolgens naar tweedehandswinkels in landen als Moldavië en Bulgarije gaat, zodat mensen voor weinig geld passende kleding kunnen kopen. Medio 2018 is de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG) in werking getreden. Een privacywetgeving die geldt in de hele Europese Unie. Op basis van de nieuwe wetgeving is Kom over en help AVG-proof. Ze voldoet daarmee aan de wettelijke eisen. Het databeveiligingsbeleid is geactualiseerd en vastgelegd in een protocol. Een privacy statement zorgt voor de rechten van alle betrokkenen waarvan persoonsgegevens worden verwerkt.

Een laatste element ziet op de nieuwe eisen van het CBF rond integriteit en grensoverschrijdend gedrag. Kom over en help wil daar uiteraard volledig aan voldoen. Dit zal resulteren in integriteitsbeleid in 2020.

Er is een intern vertrouwenspersoon. Ook richting partnerorganisaties en als het gaat om reizen in het buitenland zijn op dit punt afspraken gemaakt en opgesteld.

Na traumatische gebeurtenissen in zijn jonge leven, woont de vijfjarige Illia nu in gezinsvervangend tehuis My Family. Een warme en liefdevolle omgeving.

3.3.4 Klachtenprocedure

Kom over en help ziet klachten en kritische reacties van belanghebbenden als blijk van betrokkenheid. Deze geven inzicht in het beeld dat de achterban heeft van de kwaliteit en het functioneren van de organisatie en communicatie. Klachten worden snel en serieus behandeld volgens de interne klachtenprocedure.

In 2019 zijn er vijf klachten binnengekomen. Eén keer is er ongevraagd geld van een rekening afgeschreven. Een van onze medewerkers heeft de gever uitgelegd dat hij/zij geregistreerd staat als vaste donateur voor de wintercampagne.

Een donateur nam contact op in verband met ons magazine, dat verpakt is in plastic. Na uitleg begreep de donateur de gemaakte keuze hierin. Een gever zocht contact in verband met een voor- ingevuld bedrag bij het donatieformulier op de website. Een medewerker heeft uitgelegd dat iedereen het bedrag zelf kan aanpassen. Een vaste donateur belde in verband met het al jaren geven aan kinderpulp, terwijl ze daarover bijna nooit iets hoort. Deze donateur heeft besloten te stoppen met de periodieke giften aan Kom over en help. Ten slotte was er een donateur die bedankt werd voor een gift, terwijl zijn postwens op nul staat in ons systeem. Na contact met ons kantoor heeft de donateur gewoon weer gegeven.

In een dorpje in het oorlogsgebied in Oekraïne wordt drinkwater uitgedeeld.

Jong geleerd is oud gedaan

Met haar mollige vingertjes wroet de kleine Nelea in de aarde. Ze maakt een kuiltje, legt er zorgvuldig een zaadje in, strooit er grond over en drukt dit een beetje aan. Zo heeft haar moeder het haar geleerd. Trots bekijkt ze haar werk. Mama is vast heel blij dat ze haar zo goed helpt!

Groene vingers

Nooit had Nelea kunnen bedenken dat haar 'groene vingers' haar later zó goed van pas zouden komen. Nu, zo'n 25 jaar later, wroet ze nog steeds met haar vingers in de aarde. Niet meer om haar moeder te helpen, maar om te voorzien in het levensonderhoud van haar eigen kinderen. Samen met haar man Vitalie is ze de trotse eigenaar van maar liefst vijf tuinkassen.

Geen opleiding, wel ondernemersgeest

Net als veel andere ondernemers zijn Nelea en Vitalie klein begonnen. "We hadden wat geld gespaard en hebben dit gebruikt om ons bedrijfje te starten. In onze jeugd hebben we allebei niet de mogelijkheid gehad om een opleiding te volgen. Maar we hebben wel verstand van groenten verbouwen. Dus dit leek ons een logische stap." De zaken gaan goed en het stel wilde hun bedrijfje graag uitbreiden. "Maar ja, hiervoor hadden we geen geld", verzucht Nelea spijtig. "Juist in die periode zagen we een poster van Invest Credit, een micro-financieringsinstelling die ondernemers helpt met een lening. Via hen konden we, tegen lage rente, geld lenen."

Zaakjes op orde

Met veel plezier werken Nelea en Vitalie in hun vijf kassen. Ze verbouwen tomaten, komkommers, courgettes en groene pepers. Enthousiast vertelt Nelea: "Ik heb m'n administratie goed op orde en ik analyseer hoe ik ons bedrijf productiever en succesvoller kan maken. Ook doe ik voortdurend onderzoek naar de bestrijding van insecten en ziekten die de zaden en planten beschadigen." De droom van het hardwerkende echtpaar is om hun lening af te betalen, hun huis te renoveren en een gelukkige omgeving voor hun kinderen te creëren.

Hoofdstuk 4

De achterban

Het is zo'n standaardzin: "Zonder u kunnen we ons werk niet doen." Maar wat is het ontzettend wáár! Duizenden kinderen en gezinnen zijn geholpen en hebben hoop gekregen, mede dankzij de betrokkenheid en het meeleven van onze achterban. Mensen die op welke manier dan ook met ons werk meeleven, zijn onmisbaar. We zijn dan ook zuinig op hen, en willen zo goed mogelijk met hen communiceren. Hoe we dat in 2019 hebben gedaan, leest u in dit hoofdstuk.

4.1 Bewustwording en fondsenwerving

Hoe komt het dat er zo weinig banen zijn in landen als Moldavië? Welke gevolgen heeft dat voor de mensen die daar wonen? Het zijn zomaar een paar vragen waarover je een heel gesprek zou kunnen voeren. En dat doen we ook, via onze communicatiemiddelen, om mensen bewust te maken van de problematiek die er is in de landen waar we werken.

Bewustwording wordt vaak gevolgd door het motiveren van mensen om een bijdrage te doen. Om bij bovengenoemd voorbeeld te blijven: we vertellen dat we een project hebben waar mensen een startkapitaal krijgen om een eigen bedrijfje te beginnen, en vragen mensen hieraan een bijdrage te geven.

Kortom: bewustwording en fondsenwerving gaan vaak hand in hand.

4.2 Softwarepakket voor crm

Een fondsenwerfer wordt blij van analyses en rapportages. Daarmee kan hij inzien of z'n inspanningen ook resultaat hebben opgeleverd. Onze

fondsenwerfers hadden wat dit betreft weinig reden om blij te worden. Het nieuwe softwarepakket dat we in 2018 hebben aangeschaft, bracht nog niet de rapportages en analyses die we nodig hadden. We kunnen daarom in dit jaarverslag niet in alle gevallen concrete aantallen noemen. In 2020 werken we hier verder aan. Wat daarom des te verheugender is, is dat de inkomsten in 2019 bijzonder goed waren.

4.3 Fondsenwerving

4.3.1 Particuliere donateurs

De giften van de particuliere donateurs vormen een stevige basis van ons werk. Zo'n 17.000 mensen gaven in 2019 ruim 1.4 miljoen euro. Voortdurend proberen we in te spelen op de wensen en behoeften van donateurs. Die zijn immers anders dan een jaar of tien geleden.

We hebben daarom een onderzoek gehouden of er behoefte is aan, zoals wij het noemen, kindsporsoring nieuwe stijl. Deze vorm van geven houdt in dat mensen bijdragen aan een specifiek project, en een paar keer per jaar informatie krijgen over één specifiek persoon in dat project. Het doel hiervan is dat donateurs bij zo'n project c.q. persoon heel direct betrokken kunnen zijn en kunnen meeleven. Het onderzoek wijst uit dat 51% positief, 37% negatief en 12% neutraal is. In 2020 willen we deze kindsporsoring nieuwe stijl verder uitwerken en bij donateurs onder de aandacht brengen.

Ook in 2019 mochten we weer veel nieuwe donateurs welkom heten, en wel 1.264. Zij hebben een welkomstkaart ontvangen en vervolgens een magazine, om kennis te maken met de inhoud van ons werk. Wanneer donateurs minder of geen post willen, kunnen zij dit heel gemakkelijk aangeven via onze website.

Onder de donateurs bevinden zich veel ouderen, mensen die vaak al tientallen jaren betrokken zijn bij ons werk. Met een zekere regelmaat wordt een nalatenschap ontvangen van een donateur die

Kom over en help in zijn testament had staan. In het afgelopen jaar waren de inkomsten vanuit de nalatenschappen verrassend hoog: € 327.040.

4.3.2 Campagnes

In het voorjaar is een grootschalige campagne gehouden rond het thema 'Gewoon samen', waarbij kinderen met een beperking centraal stonden. Een onderdeel hiervan was een fotowedstrijd, samen met Helpende Handen, De Schutse en Puntuit. De campagne heeft zo'n € 90.000 opgebracht. Hoewel dit een prachtig bedrag is, is het onvoldoende in verhouding met de tijds- en geldinvestering die we doen. We hebben daarom besloten een ander thema in te gaan zetten voor de voorjaarscampagne. Mooi om te zien is - wat ook blijkt uit het donateursonderzoek dat we in 2018 hebben gehouden - dat in de achterliggende jaren het thema goed bekend is geworden bij de achterban. Mede hierdoor hebben we een samenwerking kunnen starten met verschillende gehandicaptenorganisaties.

In oktober is de jaarlijkse wintercampagne van start gegaan. In deze campagne stonden kinderen uit Moldavië centraal die in de dagopvang een warme maaltijd en huiswerkbegeleiding krijgen. De campagne was veel op online kanalen zichtbaar, en ook in diverse kranten en tijdschriften. Een groot deel van de kosten van deze campagne is betaald door Van Dam, Van Dam & Verkade B.V. De wintercampagne heeft € 480.000 opgeleverd.

4.3.3 Ondernemers

Stond 2018 in het teken van oriëntatie op de zakelijke markt, in 2019 zijn meerdere nieuwe projecten uitgerold. Het accent ligt in veel gesprekken op inkomstengenererende activiteiten. En daarvan zijn er in diverse landen meerdere opgestart én gefinancierd met betrokkenheid van ondernemers uit Nederland. Deelnemers worden steeds enthousiaster over zichtbare resultaten.

4.3.4 Kerken

Voor diaconieën zijn in 2019 vier specifieke mailings gemaakt, toegepast op thema's die voor diakenen interessant zijn. Bij een van de mailings zat een brochure 'Vergaderopeningen' met als thema 'Daden van barmhartigheid'. Met de deputaatschappen van verschillende kerkgenootschappen zijn kennismakingsgesprekken gevoerd.

4.3.5 Scholen

In het afgelopen jaar heeft een vrijwilliger wekelijks naar basisscholen gebeld. Ook zijn er meerdere informatiepakketten aangevraagd en opgestuurd. Dit alles heeft voor de korte termijn niet geresulteerd in meer presentaties of acties. Binnen het voortgezet onderwijs hebben we gelukkig wel stappen kunnen maken. Er zijn veel contacten gelegd en twee scholen hebben een reis gemaakt naar Armenië respectievelijk Moldavië. Het is mooi om te constateren dat we voor komend jaar een verdere groei zien in het aantal reizen met voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

4.3.6 Jongeren

Deelnemers aan een Xperiereis maken plezier met Armeense kinderen.

We vinden het belangrijk om jongeren te betrekken bij ons werk. De Xperiereizen zijn daar bij uitstek een mogelijkheid voor. In het afgelopen jaar hebben we twee reizen kunnen organiseren naar Moldavië en Oekraïne. We proberen jongeren in aanraking te brengen met een andere cultuur, met armoede en kwetsbaarheid en met projecten van Kom over en help. Het raakt jongeren als zij dit met eigen ogen zien en voelen. In totaal zijn er in 2019 negentien jongeren mee geweest.

4.3.7 Plaatselijke comités

In een aantal plaatsen zijn comités actief met het organiseren van activiteiten. De inkomsten per comité variëren sterk: van € 1.000 tot € 35.000. In 2019 waren de volgende comités actief: Moerkapelle, Alblasserdam, Sliedrecht, Woudenberg/Scherpenzeel en werkgroep Bunschoten.

4.3.8 Kledinginzamelpunten

In 2019 was er opnieuw een groei te zien in de kilo's kleding die we ontvangen. Er is 182.000 kilo kleding ingezameld, versus 152.000 in 2018 en 117.000 kilo in 2017. Dit dankzij de vele vrijwilligers die zich hiervoor op allerlei manieren inzetten. Er zijn drie nieuwe kledinginzamelpunten bij gekomen. Met behulp van kledingfolders, berichten in (kerk-) bladen, vlaggen, posters en een duidelijke webpagina met een interactieve kaart, proberen we het de mensen makkelijk te maken hun kleding bij onze inzamelpunten te brengen. Zo vraagt Kom over en help op diverse manieren aandacht voor de kledinginzameling en dit geeft ook bekendheid aan ons werk.

4.3.9 Stichtingen en fondsen

Fondsen en stichtingen die in ons adressenbestand staan, hebben regelmatig een brief of magazine ontvangen, en daarop zijn spontaan giften binnengekomen.

4.3.10 Website en social media

We hebben intensief ingezet op onze online communicatiemiddelen en dit is ook zichtbaar in de groei van bezoekers. In 2019 hebben we meer dan 30.000 unieke bezoekers mogen verwelkomen op de website. Ook zien we het aantal online donaties fors stijgen, met name rondom de twee campagnes, evenals het aantal volgers op LinkedIn (een stijging van 350) en Instagram (een stijging van 170).

4.3.11 In de media

Het vergroten van onze naamsbekendheid is een belangrijke doelstelling. Als mensen meer over ons werk horen, heeft dit een positieve uitwerking op hun betrokkenheid. Op verschillende manieren zijn we in de media geweest. Rondom de campagne 'Gewoon samen' is er een aantal artikelen verschenen, zowel over Moldavië als over de fotowedstrijd. Ook hebben de verschijning van het boek 'Onmogelijke opdracht' van André Heijboer, de kledinginzameling en de Xperiereizen die jongeren hebben gemaakt, voor de nodige publiciteit gezorgd, in landelijke en lokale media.

5.1 Strategie, projecten en partners

Dankzij een kleine kippenfarm kunnen de ouders van dit meisje hun eigen inkomen verdienen.

Kom over en help wil vanaf 2020 de missie bereiken door kwetsbare naasten te helpen ontwikkelen en hun zelfredzaamheid te vergroten. Kom over en help maakt gebruik van drie interventiestrategieën, namelijk educatie, inkomstengenererende activiteiten en maatschappelijke zorg. Beleidsbeïnvloeding en maatschappijopbouw zijn integrale onderdelen van deze interventiestrategieën. Hierbij werken wij nauw samen met overheden, christelijke organisaties (ngo's), kerken en bedrijven, zowel in Nederland als in de landen waar we werken.

'Ontwikkeling naar zelfredzaamheid' wordt de focus van Kom over en help, zowel in projecten, als naar partners toe en qua budget.

Dit betekent onder andere dat we in 2020:

- voor de verschillende projecten in kaart gaan brengen in hoeverre ze bijdragen aan de ontwikkeling naar zelfredzaamheid. Bij projecten waar dit niet voldoende aan de orde is, wordt een plan voor doorontwikkeling opgezet, of wordt de hulpverlening afgebouwd.
- meer projecten steunen die zich richten op onderwijs en/of inkomstengenererende activiteiten, waarbij maatschappelijke zorg een onderdeel kan zijn.
- ons gaan richten op een groei van de inkomsten. Kom over en help wil zoveel mogelijk mensen helpen en een gezonde kosten-batenverhouding hebben. Daarom is groei van de inkomsten noodzakelijk.

Kom over en help blijft samenwerken met lokale partners in de landen waar we nu werken, maar eventuele uitbreiding naar andere landen gaan we niet uit de weg. Kom over en help werkt in (ex-) communistische landen in Oost-Europa en Eurazië en blijft samenwerken met christelijke partners (kerken, niet-gouvernementele organisaties, bedrijven) die Bijbelse normen en waarden hanteren.

Dit betekent onder andere dat we in 2020:

- per partnerorganisatie een plan voor organisatieontwikkeling opstellen, waarbij meer gedifferentieerd partnerbeleid wordt toegepast.
- in de organisatieontwikkelingsplannen per partner nadrukkelijk aandacht besteden aan lobby en advocacy bij de plaatselijke, regionale, landelijke en Europese overheid.

De samenwerking met andere organisaties in Nederland wordt geïntensiveerd om de missie voor de lange termijn waar te maken.

Dit betekent onder andere dat we in 2020:

- binnen CPOE en Prisma krachten bundelen om te komen tot capaciteitsontwikkeling van de partnerorganisaties.

De toekomst

Hoofdstuk 5

5.2 Organisatie in Nederland en de achterban

In 2019 zijn er personeelwisselingen geweest. Ook heeft het softwarepakket voor crm en projectadministratie veel tijd in beslag genomen; het werkt nog niet naar behoren. In 2020 zal de focus zijn om het crm-pakket naar tevredenheid te laten functioneren, zullen we werken aan een nieuwe website en zullen we de online en offline communicatie beter op elkaar afstemmen. Ook wordt gewerkt aan meer synergie tussen de deelteams Programma's en Communicatie/Fondsenwerving. Onder andere door middel van een aantal projectgroepen wordt dit gestimuleerd. Er is ook een groep die nadenkt over herinrichting van

het kantoor, mede omdat we de loods bij het kantoor in gebruik gaan nemen als opslag voor ingezamelde kleding.

Bekendheid van het werk is een must om met mensen een relatie op te bouwen en te vragen om hun steun. Kom over en help wil graag meer bekend zijn bij mensen. Daarom zal intensief ingezet worden op het publiceren over het werk, bijvoorbeeld door het schrijven van artikelen en blogs en het samenwerken met andere organisaties. Daarnaast wil Kom over en help meer inkomsten verwerven, zodat meer kinderen en gezinnen geholpen kunnen worden. Er zal nauwer contact gehouden worden met de donateurs en intensief gewerkt worden aan het netwerken onder bedrijven en fondsen.

Fietsen is ontspanning, maar vraagt ook de nodige concentratie... Moeder en zoon vermaken zich met een driewieler tijdens een kamp in Rivne, Oekraïne.

Varduhi, van de kunstacademie naar de gaarkeuken

Ze was docent op de Armeense kunstacademie, nu is ze bezoeker van de gaarkeuken. Het leven van Varduhi Khachatryan gaat niet over rozen. Tóch blijft ze geloven in de toekomst. “Ik weet zeker dat er aan het einde van de tunnel weer licht zal zijn.”

Traditioneel Armeens handwerk

Zo vader, zo dochter. Dat geldt voor Varduhi. “Mijn vader hield van schilderen en kunst, en maakte de prachtigste tapijten. Hij heeft mij met dat virus besmet. Ik heb de kunstacademie gedaan, en heb daarna lesgegeven aan kinderen. Het was geweldig om met hen bezig te zijn met traditioneel Armeens handwerk, hun te leren tekenen en de beginselen bij te brengen van het maken van een tapijt.” Noodgedwongen moest Varduhi stoppen met het docentschap. “Ik heb problemen in m’n rug en wervelkolom. Gelukkig kan ik thuis m’n dochter Mariam lesgeven. Ze kan nu al een tapijt maken, en ze kan ook prachtig tekenen. Ik ben erg trots op haar”, vertelt Varduhi.

In de gevangenis

Varduhi staat er al jaren alleen voor. Mariam heeft haar vader nooit gezien. Toen de kleine meid geboren werd, zat hij in de gevangenis. Nu zijn Varduhi en haar man gescheiden.

Varduhi zorgt niet alleen voor haar dochter, maar helpt ook haar moeder. Gemakkelijk is dat niet, nu ze geen baan heeft. “Ik heb een uitkering van € 45 per maand en mijn moeder ontvangt een pensioen van € 29. Van dat geld kan zij nauwelijks haar medicijnen betalen.” Elke maand, en zeker in de winter, is het voor Varduhi een kwestie van overleven. Het is onmogelijk om alle maandelijkse kosten van haar uitkering te betalen.

Eén grote familie

Toch gaat Varduhi niet bij de pakken neerzitten. “Ik wil de moed erin blijven houden en staande blijven voor mijn moeder en dochter. Ik weet zeker dat er aan het einde van de donkere tunnel licht is.” Een glimp van dat licht zag Varduhi toen ze voor het eerst in de gaarkeuken kwam, waar ze een warme maaltijd kreeg en mensen aandacht voor haar hadden. “Wat een warmte en een goede sfeer. We lijken net één grote familie.” We hopen dat dit glimpje licht de komende tijd een groot en stralend licht zal worden.

Hoofdstuk 6

Jaarrekening

2019

Inhoudsopgave

- 1. Algemene toelichting op de jaarrekening 2019
- 2. Balans per 31 december 2019
- 3. Staat van baten en lasten 2019 en bestemming saldo
- 4. Lastenverdeelstaat kosten eigen organisatie 2019
- 5. Kasstroomoverzicht 2019
- 6. Toelichting op de balans per 31 december 2019
- 7. Rapportage bezoldiging directie 2019
- 8. Specificatie kosten eigen organisatie 2019
- 9. Bestemmingsfonds Projecten 31 december 2019
- 10. Baten van andere organisaties zonder winststreven

Bijlagen

- Begroting 2020
- Accountantsverklaring

1. Algemene toelichting op de jaarrekening 2019

Resultaat 2019 = € 292.574 positief

Het saldo van de staat van baten en lasten over 2019 is € 292.574 positief, terwijl € 2.569 positief was begroot.

De som van de baten - inclusief de financiële baten - is € 275.040 hoger dan begroot en de som van de lasten is € 15.140 lager dan begroot.

van bedrijven. De giften van particuliere donateurs en overige doelgroepen zijn ten opzichte van voorgaand jaar stabiel gebleven. Daarnaast zijn de giften van derden gedaald ten opzichte van voorgaand jaar: in 2018 is een aantal grote projecten uitgevoerd met steun van EO Metterdaad, in 2019 zijn dit twee kleinere projecten geweest.

Realisatie versus begroting 2019

Analyse en toelichting

Zie onderstaande cijfermatige samenvatting van de realisatie ten opzichte van de begroting 2019.

De giften zijn in 2019 fors gestegen ten opzichte van 2018; dit komt met name door de grote opbrengsten van nalatenschappen en de gestegen opbrengsten

We zijn de Heere God opnieuw dankbaar voor de vele en royaal ontvangen gelden en giften in 2019, en voor het feit dat wij daardoor - in vertrouwen en afhankelijkheid van Hem - onze naasten in de landen waar we werken blijvend kunnen en mogen dienen en bemoedigen in woord en daad.

Samenvatting

Baten

particulieren	1.863.539
nalatenschappen	327.040
bedrijven	445.710
andere organisaties zonder winststreven (EO-Mtd)	30.770
verkoop kleding	82.981
totaal	2.750.040

Lasten

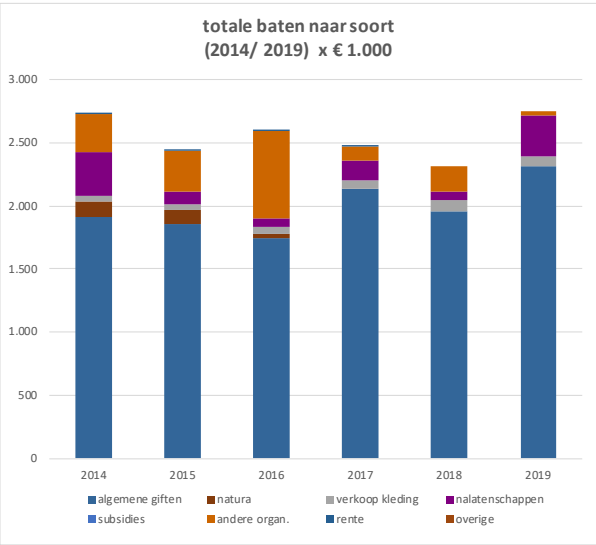
besteed aan programma's	1.967.891
wervingskosten	328.869
kosten van beheer en administratie	160.781
totaal	2.457.541

Financiële baten

Saldo van baten en lasten

Realisatie 2019	Begroting 2019	Verschil
1.863.539	1.870.000	-6.461
327.040	50.000	277.040
445.710	375.000	70.710
30.770	100.000	-69.230
82.981	80.000	2.981
2.750.040	2.475.000	275.040
1.967.891	2.046.536	-78.645
328.869	284.865	44.004
160.781	141.280	19.501
2.457.541	2.472.681	-15.140
74	250	-176
292.574	2.569	290.005

Totale baten naar soort (2014/2019) x €1.000

Algemene giften

Het ontvangen bedrag is hoger dan begroot, doordat de opbrengsten van nalatenschappen en de opbrengsten van bedrijven aanzienlijk hoger waren dan begroot.

Verkoop kleding

In de totale baten van € 82.981 is geen rekening gehouden met de voorraad kleding per balansdatum. Het aantal opgehaalde kilo's is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar, de prijs per kilo is in 2019 gedaald van € 0,50 naar € 0,45.

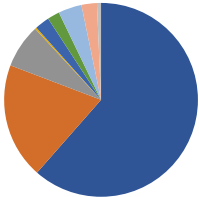
Lasten

De geplande bestedingen zijn hoofdzakelijk allemaal uitgevoerd. Door hogere loonkosten zijn de kosten voor beheer en administratie gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Daarnaast zijn de fondswervingskosten licht gestegen ten opzichte van 2018.

Algemene giften

Het volgende overzicht laat de verdeling in doelgroepen zien van de algemene giften inclusief de wintercampagne.

algemene giften 2019

donateurs
bedrijven
kerken
verenigingen
onderwijs
vermogensfondsen
externe commissies
comités
jongeren

donateurs
bedrijven
kerken
verenigingen
onderwijs
vermogensfondsen
externe commissies
comités
jongeren

totaal

Bijdragen van externe commissies

Vrienden van Zhitomir te Sliedrecht
Vino si Vezi, Kom en Zie te Woudenberg
Lindafonds te Ede

totaal

	2019	2018
donateurs	1.419.369	1.421.155
bedrijven	445.710	136.679
kerken	168.735	161.453
verenigingen	6.387	8.501
onderwijs	56.270	32.140
vermogensfondsen	46.804	28.100
externe commissies	90.300	122.176
comités	59.444	30.640
jongeren	15.611	20.604
totaal	2.308.629	1.961.448
Bijdragen van externe commissies		
Vrienden van Zhitomir te Sliedrecht	28.000	28.000
Vino si Vezi, Kom en Zie te Woudenberg	62.300	54.000
Lindafonds te Ede	0	40.176
totaal	90.300	122.176

Normeringen en kengetallen

De jaarrekening 2019 is opgesteld conform de RJ-richtlijn 650 die de Raad voor de Jaarverslaggeving in oktober 2016 heeft gepubliceerd.

Kengetal conform RJ-Richtlijn 650

d.d. 11-10-2016, art. 326

a. Wervingsratio

Wervingskosten in % van de geworven baten

Realisatie 2019

Begroting 2019

Realisatie 2018

12,3%

12,0%

13,9%

Overige kengetallen

b. Bestedingsratio baten

Bestedingen aan de doelstelling in % van de totale baten

71,6%

80,2%

92,3%

c. Bestedingsratio lasten

Bestedingen aan de doelstelling in % van de totale lasten

80,1%

82,8%

82,7%

d. Ratio kosten beheer en administratie

Kosten beheer en administratie in % van de totale lasten

6,5%

5,2%

5,2%

Toelichting

a. Dit kengetal ligt hoger dan begroot doordat de wervingskosten iets hoger zijn dan begroot; het kengetal is ten opzichte van voorgaand jaar lager door hogere baten.

b. Dit kengetal is lager uitgekomen doordat de baten ten opzichte van voorgaand jaar fors zijn gestegen; de bestedingen voor 2019 zijn begroot op basis van de inkomsten van 2018.

c. De kosten beheer en administratie zijn gestegen, vooral door wisselingen op directieniveau. Daarnaast zijn de bestedingen aan doelstellingen in 2019 lager dan in 2018, waardoor dit kengetal stijgt.

Lasten en kosten eigen organisatie

Het overzicht 'Lastenverdeelsstaat kosten eigen organisatie' (binnen deze rapportage) geeft een specificatie van het totaal van de lasten, naar de volgende onderdelen:

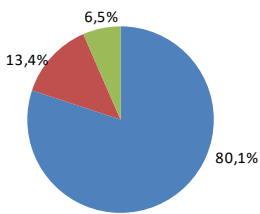
a. de verdeling van de bestedingen over de diverse programma's;

b. de toerekening van de interne kosten aan de programma's;

c. de kosten van werving en kosten van beheer en administratie.

In onderstaande diagrammen is de verdeling van de totalen van de lasten gevisualiseerd.

lastenverdeling 2019

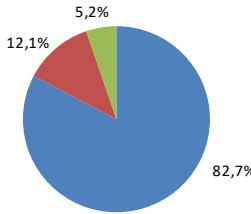

programmabestedingen

wervingskosten

beheer en administratiekosten

lastenverdeling 2018

Liquiditeiten

Het saldo liquide middelen per 31-12-2019 is ten opzichte van 31-12-2018 fors gestegen met € 419.318. Dit is met name het gevolg van het positieve saldo baten en lasten 2019 van € 292.572 en de daling van de vorderingen van afgerond € 133.000.

Het beleid is erop gericht het saldo liquide middelen zo laag mogelijk te houden, immers: giften worden gegeven om te besteden. De mogelijkheid van het kunnen besteden van giften en extra baten wordt binnen het jaar echter begrensd door het moment van ontvangst op de bankrekening. Van de giften van particulieren wordt jaarlijks rond 35% in het vierde kwartaal, en daarvan weer 50% in de maand december, ontvangen. Vandaar dat het saldo per jaareinde een minder goede afspiegeling geeft van het werkelijke verloop van de liquide middelen gedurende het jaar.

Beleid voor uitzetten beschikbare geldmiddelen

Het bestuur heeft in 2007 het volgende beleid vastgesteld:

1. Gelden mogen niet worden belegd, maar uitsluitend zonder risico worden uitgezet op lopende rekeningen, spaarrekeningen en kortlopende termijndeposito's en dergelijke. (In het kader van de depositogarantieregeling zijn spaartegoeden gegarandeerd tot € 100.000 per bank.)

2. Gelden mogen, gerekend naar de situatie per 1 januari van een jaar, maximaal voor 60% en maximaal voor een periode van 1 jaar worden vastgezet; de overige gelden dienen direct opvraagbaar te zijn.

De omvang van de liquide middelen per 31 december 2019 is € 1.147.723. Alle geldmiddelen staan op bankrekeningen die direct opvraagbaar zijn.

Beloning directie en bestuurders

De directie werd tot 31 maart 2019 gevormd door de heer R. van Ginkel en vanaf 1 september door de heer G.J. Heldoorn. In de periode daartussen is een interim-directeur aangesteld. Zie verder onder: 7. Rapportage bezoldiging directie 2019.

Bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor het werk voor de stichting. Gemaakte kosten worden op declaratiebasis vergoed. Voor reiskosten is dat € 0,28 per km.

	2019	2018	2017
door bestuursleden gedeclareerde reiskosten	571	468	625

Reserves en fondsen

Beleid

Het beleid is erop gericht de reserves en fondsen zo laag mogelijk te houden. Immers: giften worden gegeven om te besteden. Daarnaast dient uiteraard wel voldoende reserve te worden aangehouden in verband met de continuïteit van de organisatie. Voor de baten uit nalatenschappen geldt verder dat deze - bij grotere bedragen - pas besteed kunnen worden na bijschrijving op de bankrekening. Dit ter voorkoming van een liquiditeitsprobleem. Totdat de besteding mag plaatsvinden, maken deze baten dus deel uit van het Bestemmingsfonds Projecten.

Continuïteitsreserve

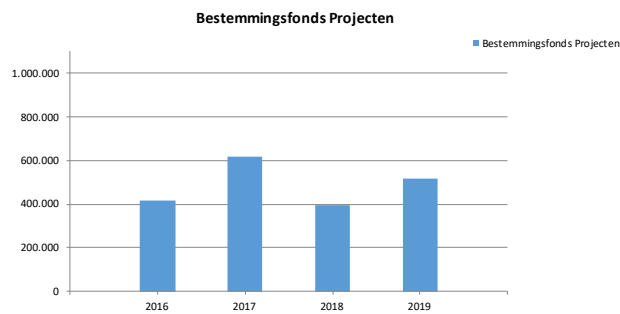
De continuïteitsreserve is bedoeld als buffervermogen voor risico's en onvoorziene omstandigheden. Met advisering en in overleg met de accountant heeft eind 2016 een bezinning plaatsgevonden op de gewenste hoogte van deze reserve. De hoogte van de reserve is onderbouwd door middel van een risicoanalyse en -model. Het eindbedrag kwam per 31 december 2018 uit op € 725.000. Ultimo 2019 is de reserve volgens het model berekend op € 775.000. De mutatie in de continuïteitsreserve wordt veroorzaakt doordat in 2019 de leningen aan Invest Credit als vaste activa zijn meegenomen. Van het onbestemde deel van het resultaat is € 50.000 toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Bestemmingsreserve projecten

In een bestuursbesluit is besloten om alle onbestemde resultaten op te nemen in een bestemmingsreserve projecten. Deze gelden kunnen zo breed worden ingezet voor projecten van Kom over en help voor alle typen hulpvragen. Uit deze reserve kunnen ook projecten worden gefinancierd die niet begroot zijn, bijvoorbeeld bij hulpvragen tijdens of na de coronacrisis.

Bestemmingsfonds Projecten

Dit bestemmingsfonds wordt gevormd door giften en nalatenschappen die ontvangen zijn voor specifieke projecten en doelen, maar die aan het einde van het jaar nog niet zijn of konden worden besteed. In het jaar 2019 is het saldo van het Bestemmingsfonds Projecten toegenomen met € 121.948 tot een bedrag van € 518.740 per 31 december 2019. In 2019 zijn meer bestemde gelden geworven dan is besteed aan de verschillende projecten. Het algemene fonds 'Kind en Gezin' is in 2019 hernoemd naar 'algemeen fonds ontwikkeling naar zelfredzaamheid'. Dit past beter bij de nieuwe strategie en de nieuwe beleidsplannen van Kom over en help. Het bestuur heeft deze wijziging goedgekeurd. Op deze manier kunnen deze gelden op een juiste wijze worden ingezet waar ze voor ontvangen zijn.

Accountant

De controle van de jaarrekening wordt sinds 2013 uitgevoerd door WITH accountants te Sliedrecht. Na 7 jaar zal worden bezien of er een wijziging van accountant of accountantskantoor zal plaatsvinden. Na de controle vindt bespreking van de concept-jaarrekening en het concept-controleverslag plaats door de leden van de financiële commissie met WITH accountants. In deze commissie hebben naast de directeur en controller twee bestuursleden zitting, waaronder de penningmeester.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Resultaatbepaling

Baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben. Nalatenschappen worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Alle posten in de staat van baten en lasten zijn opgenomen tegen de historische uitgaafprijzen, terwijl de ontvangsten en uitgaven in vreemde valuta gedurende het boekjaar zijn omgerekend tegen de betaalde feitelijke koers.

Waardering

- De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun historische kostprijs, verminderd met jaarlijkse afschrijvingen. De afschrijvingspercentages zijn: computersoftware en -systemen 25%.
- De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun historische kostprijs, verminderd met jaarlijkse afschrijvingen. De afschrijvingspercentages zijn: kantoorinventaris en -apparatuur, computers en laptops 33,33% en vervoermiddelen 20%.
- De voorraad hulpgoederen wordt gewaardeerd tegen de waarde in het economisch verkeer in Nederland.
- Alle overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Richtlijnen

De jaarrekening is opgemaakt volgens de actuele Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties, RJ-Uiting 2016-13, d.d. 11 oktober 2016.

De bestedingen zijn verantwoord overeenkomstig de doelstellingen van de stichting. De kosten van 'Voorbereiding en coördinatie vanuit Nederland' zijn volledig toegerekend aan de primaire doelstellingen. De kosten van de eigen organisatie zijn toegerekend aan de primaire doelstellingen, aan de wervingskosten en beheer en administratie. Een nadere toelichting wordt gegeven op de 'Lastenverdeelstaat kosten eigen organisatie', onderdeel 4 van deze jaarrekening.

2. Balans per 31 december 2019

	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA		
Immateriële vaste activa	60.000	82.500
Materiële vaste activa	18.893	29.135
Financiële vaste activa	<u>50.000</u>	<u>30.000</u>
	128.893	141.635
Vorraden	395	3.675
Vorderingen en overlopende activa	242.668	376.520
Liquide middelen	<u>1.147.723</u>	<u>728.405</u>
	1.390.786	1.108.600
Totaal	<u>1.519.679</u>	<u>1.250.235</u>
PASSIVA		
Reserves		
• Continuïteitsreserve	775.000	725.000
• Bestemmingsreserve projecten	<u>120.626</u>	<u>0</u>
	895.626	725.000
Fondsen		
• Bestemmingsfonds Projecten	518.740	396.792
Kortlopende schulden	105.313	128.443
Totaal	<u>1.519.679</u>	<u>1.250.235</u>

3. Staat van baten en lasten 2019 en bestemming saldo

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
BATEN			
Baten van particulieren	2.190.579	1.920.000	1.894.271
Baten van bedrijven	445.710	375.000	136.679
Baten van andere organisaties zonder winststreven	<u>30.770</u>	<u>100.000</u>	<u>199.714</u>
Som van de geworven baten	2.667.059	2.395.000	2.230.664
Baten uit natura	82.981	80.000	80.275
Som van de baten	<u>2.750.040</u>	<u>2.475.000</u>	<u>2.310.939</u>
LASTEN			
Besteed aan programma's			
Maatschappijopbouw	38.302	35.504	105.719
Veilige leefomgeving	439.053	402.260	402.594
Toegang tot onderwijs	480.071	500.510	510.564
Werk en inkomen	130.172	130.693	181.064
Dagelijkse levensbehoeften	551.424	564.153	622.431
Bewustwording en draagvlakversterking	328.869	284.865	310.834
Nog niet aan partners toegezegd	<u>128.551</u>	<u>128.551</u>	<u>128.551</u>
	1.967.891	2.046.536	2.133.206
Wervingskosten	328.869	284.865	310.834
Kosten beheer en administratie	160.781	141.280	135.319
Som van de lasten	<u>2.457.541</u>	<u>2.472.681</u>	<u>2.579.359</u>
Saldo voor financiële baten en lasten	292.499	2.319	-268.420
Saldo financiële baten en lasten	74	250	195
Saldo van baten en lasten	<u>292.574</u>	<u>2.569</u>	<u>-268.225</u>
Bestemming saldo baten en lasten			
Toevoeging/onttrekking aan:			
Continuïteitsreserve	50.000	-	-50.000
Bestemmingsreserve projecten	120.626	-	-
Bestemmingsfonds Projecten	<u>121.948</u>	<u>2.569</u>	<u>-218.225</u>
	<u>292.574</u>	<u>2.569</u>	<u>-268.225</u>

De begroting over 2019 zoals weergegeven is berekend op basis van de verdeelsleutel van 2018. Hierbij is een verschuiving opgetreden tussen de toegerekende kosten en de bestedingen aan programma's. De fondswervingskosten zijn, zonder rekening te houden met toerekeningen, gestegen met ongeveer € 15.000 ten opzichte van de begroting.

4. Lastenverdeelstaat kosten eigen organisatie 2019

Bestemming	Programma's				5.	6.		Beheer en administratie	Realisatie 2019	Begroot 2019	Realisatie 2018
	1. Maatschappij-opbouw	2. Veilige leefomgeving	3. Toegang tot onderwijs	4. Werk en inkomen		Dagelijkse levensbehoeften	Bewustwording en draagvlakversterking				
verdeelsleutel kosten eigen organisatie	0,7%	9,3%	8,5%	2,5%	10,7%	23,7%	23,7%	20,8%	100,00%		
Totale lasten											
Bestedingen	32.058	360.743	408.866	108.950	461.200	145.673	145.673		1.663.163	1.712.681	1.810.516
Toegerekende kosten											
1. Voorbereiding en coördinatie vanuit Ned.	500	6.271	5.702	1.699	7.225				21.397	21.500	21.239
2. Kosten eigen organisatie											
-Publiciteit en communicatie	98	1.235	1.123	335	1.423	3.140	3.140	2.757	13.250	18.000	17.108
-Personeelskosten	4.243	53.209	48.381	14.419	61.303	135.310	135.310	118.753	570.929	560.000	557.598
-Huisvestingskosten	263	3.302	3.003	895	3.805	8.398	8.398	7.370	35.435	35.250	33.056
-Kantoor- en algemene kosten	844	10.582	9.622	2.868	12.192	26.910	26.910	23.617	113.544	95.250	103.206
-Afschrijvingskosten	296	3.711	3.374	1.006	4.276	9.437	9.437	8.282	39.819	30.000	36.635
Totaal kosten eigen organisatie	5.744	72.039	65.503	19.523	82.999	183.196	183.196	160.781	772.977	738.500	747.603
Totaal Toegerekende kosten	6.244	78.310	71.205	21.222	90.224	183.196	183.196	160.781	794.374	760.000	768.842
Totaal	38.302	439.053	480.071	130.172	551.424	328.869	328.869	160.781	2.457.537	2.472.681	2.579.358

Toelichting Toegerekende kosten

1. De kosten voor ‘Vorbereiding en coördinatie vanuit Nederland’ bedragen: **€ 21.397**. Deze kosten zijn verdeeld over de primaire doelstellingen naar rato van de bestedingen

2. De ‘Kosten eigen organisatie’ bedragen: **€ 772.977**. Deze kosten zijn toegerekend door middel van een verdeelsleutel. Deze is tot stand gekomen op basis van de per functie, naar functie-inhoud toegerekende

uren aan de afdelingen Projecten, Communicatie en Fondsenwerving en Beheer en administratie. De hoogte van de salariskosten per functie is daarbij betrokken. De verdeling tussen Bewustwording enerzijds en Fondsenwerving anderzijds, wordt

in dezelfde verhouding genomen als ook voor de directe kosten wordt toegepast, namelijk 50/50 (ongewijzigd). De toerekening van de kosten aan de verschillende programma’s is berekend naar rato van de gedane bestedingen.

5. Kasstroomoverzicht 2019

	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	292.574	-268.225
Aanpassingen betreffende:		
Afschrijving immateriële vaste activa	22.500	15.647
Afschrijving materiële vaste activa	17.319	20.988
Mutatie financiële vaste activa	-20.000	-10.000
Mutatie voorraden	3.280	12.003
Mutatie vorderingen	133.852	-40.405
Mutatie kortlopende schulden	-23.130	-112.905
	<u>133.821</u>	<u>-114.672</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	426.394	-382.897
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings immateriële vaste activa	0	-90.000
Investerings materiële vaste activa	-7.077	-21.874
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-7.077	-111.874
Netto kasstroom	<u>419.318</u>	<u>-494.771</u>
Mutatie liquide middelen		
Liquide middelen per 1 januari	728.405	1.223.176
Liquide middelen per 31 december	<u>1.147.723</u>	<u>728.405</u>
Mutatie liquide middelen	419.318	-494.771

Toelichting

Dit kasstroomoverzicht geeft een overzicht van de feitelijke geldstromen die in de loop van het boekjaar zijn binnengekomen en zijn uitgegaan.

Het saldo liquide middelen per 31-12-2019 is ten opzichte van 31-12-2018 fors gestegen met

€ 419.318. Dit is met name het gevolg van het positieve saldo baten en lasten 2019 van € 292.574 en de daling van de vorderingen van € 133.000. De vorderingen zijn gedaald door ontvangen nalatenschappen in 2019 en representatie van de lening aan Invest Credit. Deze lening is verlengd en hierdoor weer gepresenteerd als financieel vast actief.

6. Toelichting op de balans

Activa	31-12-19	31-12-18
Immateriële vaste activa		
Software, benodigd voor de bedrijfsvoering		
Boekwaarde per 1 januari	82.500	8.147
Investering in boekjaar	0	90.000
Afschrijving boekjaar	-22.500	-15.647
Boekwaarde per 31 december	<u>60.000</u>	<u>82.500</u>
Materiële vaste activa		
Bedrijfsmiddelen, benodigd voor de bedrijfsvoering		
Boekwaarde per 1 januari	29.135	28.249
Investering in boekjaar	7.077	21.874
Afschrijving boekjaar	-17.319	-20.988
Boekwaarde per 31 december	<u>18.893</u>	<u>29.135</u>
Financiële vaste activa		
Lening u/g	50.000	30.000
	<u>50.000</u>	<u>30.000</u>

Dit betreffen twee renteloze leningen. Het bedrag is uitgeleend ten behoeve van de financiering van een project voor microkredieten. Na afloop kan de lening worden verlengd óf wordt het bedrag direct besteed aan projecten. De eerste verstrekte lening in 2016 van € 20.000 liep af per 30 juni 2019, de looptijd is in 2019 met drie jaar verlengd. De tweede lening van € 30.000 loopt tot 31 januari 2023. Er zijn geen zekerheden gesteld.

Een winters straatbeeld in Moldavië.

Activa (vervolg)	31-12-19	31-12-18
Voorraden		
Voorraad kleding	395	3.675
	395	3.675
Vorderingen en overlopende activa		
Rekening-courant Werkgroep Bunschoten	28.232	23.688
Te ontvangen nalatenschappen	131.500	220.661
Toegekende projectgelden en Algemene Kosten Vergoeding	3.077	19.971
Uitstaande vordering project microkredieten	0	20.000
Vooruitbetaalde projectbestedingen	40.000	42.000
Overlopende giften	18.052	25.670
Debiteuren	13.681	10.019
Pensioenpremies	0	6.520
Vooruitbetaalde reis- en verblijfkosten	0	475
Diversen	8.125	7.516
	242.668	376.520
Liquide middelen		
Kas euro	1.080	1.821
Kas vreemde valuta	333	433
Kasgelden	1.413	2.254
Rabobank betaalrekening	885.555	376.192
Rabobank Business Investments	12.367	31
Rabobank betaalrekening/kinderhulp	709	1.131
Rabobank Bedrijfsspaarrekening (bankgarantie)	9.079	9.077
SNS-bank MeerSpaarrekening	0	0
ING-bank betaalrekening	17.689	27.975
ING-bank betaalrekening/kinderhulp	534	135
ING-bank RenteMeerrekening	73	100.000
Kruisposten/Linda Fonds	9.321	1.848
ABN Amro betaalrekening	4.820	3.780
ABN Amro Vermogensspaarrekening	206.162	205.982
Banktegoeden	1.146.310	726.151
	1.147.723	728.405

Bij het aangaan van de huurovereenkomst voor kantoorpand Beurtschipper 14-20 per 01-07-2015, is voor een bedrag van € 9.050 een bankgarantie afgegeven. Over dit bedrag kan derhalve niet vrij beschikt worden.

Zie voor een toelichting op de hoogte van het totaalbedrag aan geldmiddelen, de algemene toelichting onder 'Liquiditeiten'.

Passiva	31-12-19	31-12-18
Reserves		
Continuïteitsreserve		
Saldo per 1 januari	725.000	775.000
mutatie	50.000	-50.000
Saldo per 31 december	775.000	725.000
Zie voor een toelichting op deze reservering, de algemene toelichting onder 'Continuïteitsreserve'.		
Bestemmingsreserve projecten		
Saldo per 1 januari	0	0
mutatie	120.626	0
Saldo per 31 december	120.626	0
Zie voor een toelichting op deze reservering, de algemene toelichting onder 'Bestemmingsreserve projecten'.		
Fondsen		
Bestemmingsfonds Projecten		
Saldo per 1 januari	396.792	615.017
Volgens bestemming saldo baten en lasten	121.948	-218.225
Saldo per 31 december	518.740	396.792
Zie voor een toelichting op dit fonds, de algemene toelichting onder 'Bestemmingsfonds Projecten'.		
Voor een specificatie van het saldo per 31 december, zie onderdeel 9 van de jaarrekening.		
Kortlopende schulden		
Crediteuren	31.928	21.692
Bestedingen / aangegane verplichtingen	0	40.896
Belastingdienst (btw resp. loonheffingen)	29.224	30.756
Opgebouwd vakantiegeld	16.616	16.087
Waarde verlofdagen	14.619	10.716
Overige kosten	12.925	8.296
	105.313	128.443

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Huur bedrijfspand: Beurtschipper 14-20 te Nijkerk. De huur is ingegaan per 01-07-2015 en bedraagt € 35.000 per jaar.

Gebeurtenissen na balansdatum

Bij het afronden en vaststellen van dit jaarverslag is het covid-19-virus van grote invloed op de wereld. Uiteraard zal deze situatie op het niveau van de bedrijfsvoering van onze stichting eveneens consequenties hebben. Deze hebben de volledige aandacht van het personeel en het bestuur. Op dit moment volgt onze stichting de richtlijnen van het kabinet. De medewerkers werken vooralsnog vanuit huis. Er wordt nagedacht over de gevolgen van eventueel wegvallende inkomsten. Maandelijks en per kwartaal worden de inkomsten gemonitord. Er is goed contact met de partnerorganisaties over de besteding van de gelden, nu veel projecten stilliggen. Met de partnerorganisaties wordt meegedacht over besteding van de middelen, passend binnen de doelstellingen van Kom over en help.

Meerjarige rechten	toezeggingen	bedrag
Ultimo 2019 zijn er 185 particuliere gevers die een meerjarige gift in de vorm van een schenkingsakte of periodieke gift in geld hebben toegezegd. Dit resulteert in de volgende toegezegde giften voor de komende jaren:	2020	15 € 46.791
	2021	9 € 42.731
	2022	13 € 39.811
	2023	13 € 39.811
	2024	15 € 33.434
	onbepaalde tijd	120 € 32.344

7. Rapportage bezoldiging directie 2019

Bezoldigingsbeleid

Het bestuur van de stichting heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Bij de vaststelling van het beleid is voor de functiewaardering gebruikgemaakt van de zogenaamde ODRP-methode, een specifiek op de overheid gerichte methode.

Voor alle medewerkers van de stichting - ook voor de directie - is de arbeidsvoorwaardenregeling, met de daar van toepassing zijnde salarisschalen, van de PKN van toepassing.
Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd.

Toegepaste salarisschaal

Voor de heer Van Ginkel is schaal 11 trede 10 toegepast in 2019 en voor de heer Heldoorn is schaal 12 trede 10 toegepast in 2019.

Personalia directie

Periode 1 januari tot en met 31 maart 2019:

naam de heer dr. R. van Ginkel
woonplaats Bodegraven
geb.datum 2 november 1964
functie directeur/hoofd programma's

Dienstverband dr. R. van Ginkel

In dienst per 1 april 2018.
Het aantal werkuren van een voltijdswerkweek is 36.
De directeur is in dienst voor 36 uur, dit is 100%.

Periode vanaf 1 september 2019:

naam de heer G.J. Heldoorn MA
woonplaats Woudenberg
geb.datum 30 mei 1975
functie directeur

Dienstverband de heer G.J. Heldoorn MA

In dienst per 1 september 2019.
Het aantal werkuren van een voltijdswerkweek is 36.
De directeur is in dienst voor 36 uur, dit is 100%.

	R. van Ginkel	G.J. Heldoorn	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€	€
Bezoldiging (op basis van voltijdseenheid)				
Arbeidsvoorwaardenregeling PKN, salarisschaal/trede	11.10	12.10		
Brutosalaris	14.148	21.617	35.766	65.836
Vakantietoeslag	1.096	1.729	2.825	8.150
Eindejaarsuitkering	1.137	1.794	2.931	7.539
Totaal bruto jaarinkomen	16.381	25.141	41.522	81.525
Sociale lasten	2.959	4.091	7.050	14.159
Pensioenlasten	1.833	2.932	4.765	8.658
Totale bruto salariskosten	21.173	32.164	53.337	104.342
Vergoeding voor woon/werkverkeer (deze is gemaximaliseerd op 50 km per dag enkele reis)	0	542	542	3.964
Totale personeelskosten van de directeur	21.173	32.706	53.879	108.306

De 72-jarige Vera woont vlak bij de frontlinie in het oorlogsgebied in Oekraïne. Hier wonen weinig mensen meer, maar Vera kán niet weg. Ze is blind en haar benen zijn geamputeerd als gevolg van diabetes. Vera is intens dankbaar voor de hulp die zij krijgt.

8. Specificatie van de kosten eigen organisatie 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Publiciteit & Communicatie	13.250	18.000	17.108
Personeelskosten			
Salariskosten	348.750	386.047	384.777
Sociale lasten	62.191	62.649	59.935
Pensioenpremie	34.060	38.928	36.944
Overige personeelskosten	125.929	72.376	75.942
Personeelskosten	570.929	560.000	557.598
Huisvestingskosten			
Huur kantoorpand	27.420	26.500	26.545
Overige huisvestingskosten	8.015	8.750	6.511
Huisvestingskosten	35.435	35.250	33.056
Kantoor- en algemene kosten			
Automatiseringskosten	31.648	28.250	18.931
Accountantskosten	8.276	6.750	6.549
Lidmaatschapskosten	25.733	32.500	7.725
Kantoorbenodigdheden	7.980	5.000	7.290
Consultancy automatisering	11.539	1.750	31.834
Overige kosten bestuur	2.510	2.500	4.165
Diverse kantoor- en algemene kosten	25.858	18.500	26.712
Kantoor- en algemene kosten	113.544	95.250	103.206
Afschrijvingskosten	39.819	30.000	36.635
Totale kosten eigen organisatie excl. afschrijvingskosten	772.977 733.158	738.500 708.500	747.602 710.967
Voorbereiding en coördinatie Nederland	21.397	21.500	21.239
Totaal-generaal	794.374	760.000	768.841

Personeelsformatie (ultimo het jaar)	2019	2018	2017
Aantal werknemers in dienst	11	11	10
FTE's	8,6	8,3	7,8

Voor een verdeling van het totaal van de kosten eigen organisatie naar bestemming, zie het onderdeel van deze jaarrekening: 'Lastenverdeelstaat kosten eigen organisatie 2019'.

9. Bestemmingsfonds Projecten 2019

Project nr.	Projecten	Balans per 01-01-2019	Bruto- ontvangsten 2019	T.g.v. alg. middelen	Ontvang- sten in 2019	Bestedingen in 2019	Mutatie 2019	Herbe- stemming	T.I.v. alg. middelen	Balans per 31-12-2019
	Algemeen fonds 'ont- wikkeling tot zelfred- zaamheid'	363.172			102.031		102.031			465.203
1430	Werkgroep Bunschoten	23.688	47.029		47.029	42.484	4.544			28.232
R-978	Business Investments	9.932	2.435		2.435		2.435			12.367
23600	Micro- kredieten				9.000		9.000			9.000
96001	Noodhulp Albanië				3.938		3.938			3.938
	Totaal	396.792	49.464	0	335.057	42.484	121.948	0	0	518.740

Toelichting

Dit bestemmingsfonds wordt gevormd door giften die ontvangen zijn voor specifieke projecten, maar die ultimo het jaar nog niet zijn besteed.

Het bestemde resultaat van het jaar wordt (minus of plus toe- en/of afnamen van nog te besteden specifieke giften) toegevoegd aan de algemene doelstelling / het algemene fonds 'ontwikkeling tot zelfredzaamheid'. De mutatie op het algemene thema is inclusief de wintercampagne waarvan het bestuur besloten heeft dat, als hiervoor voldoende giften ontvangen zijn, het meerdere besteed kan worden aan andere projecten binnen het algemene fonds ontwikkeling tot zelfredzaamheid.

10. Baten van andere organisaties zonder winststreven

Dit betreft de gerealiseerde baten uit hoofde van ontvangen gelden van EO Metterdaad. In totaal is aan projecten een nettobedrag van € 30.770 toegekend dat betrekking heeft op het boekjaar 2019.

Het gerealiseerde bedrag aan baten in 2019 is geheel besteed aan de programma's en projecten waarvoor de gelden zijn toegezegd en ontvangen.

Bijlage: Begroting 2020

BATEN	Realisatie 2019	Begroting 2020
Baten van particulieren		
- donateurs	1.419.989	1.460.000
- donateurs/halatenschappen	327.040	75.000
- kerken	168.735	190.000
- verenigingen	6.387	7.500
- onderwijs	56.270	110.500
- vermogensfondsen	46.804	50.000
- externe commissies	90.300	100.000
- comités	59.444	45.000
- jongeren	15.611	20.000
	2.190.579	2.058.000
Baten van bedrijven	445.710	425.000
Baten andere organisaties zonder winststreven	30.770	130.000
Som van de geworven baten	2.667.059	2.613.000
 Verkoop kleding	82.981	80.000
Som van de baten	2.750.040	2.693.000
LASTEN		
Te besteden aan programma's		
- Maatschappijopbouw	38.302	114.036
- Veilige leefomgeving	439.053	456.141
- Toegang tot onderwijs	480.071	570.177
- Werk en inkomen	130.172	171.052
- Dagelijkse levensbehoeften	551.424	684.204
- Bewustwording en draagvlakversterking	328.869	309.366
	1.967.891	2.304.976
Wervingskosten	328.869	309.366
Kosten beheer en administratie	160.781	143.158
Som van de lasten	2.457.541	2.757.500
Saldo voor financiële baten en lasten	292.500	-64.500
Saldo financiële baten en lasten	74	100
Saldo van baten en lasten	292.574	-64.600

Stichting Kom over en Help
Postbus 138
3860 AC NIJKERK

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Kom over en Help

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2019 (pagina 50 tot en met 68) van Stichting Kom over en Help gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2019 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Kom over en Help, te Nijkerk per 31 december 2019 en van het resultaat over de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 ‘Fondsenwervende organisaties’.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1. de balans per 31 december 2019 met een balanstotaal van € 1.519.679;
- 2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2019 met een resultaat van € 292.574 (overschot); en
- 3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Kom over en Help te Nijkerk, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is, geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 'Fondsenwervende organisaties' vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 'Fondsenwervende organisaties'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 'Fondsenwervende organisaties'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 11 juni 2020.

WITh accountants B.V.
P. Alblas RA

Bijlage.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Stichting Kom over en Help te Nijkerk

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Geroepen om te dienen

Kom
over **en**
help

Postadres
Postbus 138
3860 AC Nijkerk

Bezoekadres
Beurtschipper 14
3861 SC Nijkerk

Tel.: 033 246 32 08
info@komoverenhelp.nl
www.komoverenhelp.nl

Bankgegevens:
IBAN NL42 RABO 0161 0045 55

